మహాభారతం

(తేట తెలుగు భాషలో)

సంస్కృత మూలం.
భగవాన్ వ్యాస మహర్షి.

తెలుగు మూలం:

శ్రీ నన్నయభట్టారకుడు

శ్రీ తిక్కన సోమయాజి

శ్రీ ఎర్రాప్రగడ.

(కవిత్రయం).

తెలుగు అనుసరణ

(కవిత్రయం పాద రేణువు)

Modali Venkata Subrahmanyam, B.A., B.G.L.
2-31, chaitanyapuri,
Hyderabad-500060
South India.
subrahmanyam_mv1947@yaoo.co.in
Ph:040-2404 8104

శ్రీ రామ ఓం ఓం

శుక్లాంబరధరం పిష్ణుం శశి వర్ణం చతుర్భుజం
ప్రసన్న వదనం ధ్యాయేత్ సర్వ పిఘ్నోప శాంతయే
శ్రీ వాణీ గిరిజా శ్చిరాయ దధతో వక్షో ముఖాఙ్గేషు యే
లోకానాం స్థితి మావహ న్త్యపిహతాం
స్త్రీ పుం సయోగో ద్భవాం
తే వేదత్రయమూర్తయ స్త్రి పురుషా స్సమ్పూజితా వస్సురై
ర్భూయాసుః పురుషోత్తమాంబుజభవ శ్రీకన్ధరా శ్శ్రేయసే.
ఓం గణానాంత్వా గణపతిగ్ ం హవామహే
కపిం కపీనా ముప మశ్శ్రవస్తమం
జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత
ఆనః శృణ్వన్నూతిభిః సీదసాదనం
ఓం శ్రీ మహాగణాధిపతయేనమః.
ప్రణోదేవీ సరస్వతీ వాజేభిర్ వాజినీవతీ
ధీనామ పిత్ర్యవతు
ఆనోదివో బృహతః పర్వతాదా సరస్వతీ
యజతాగంతు యజ్ఞం
హవందేవీ జుజుషాణాఘృతాచీ శగ్మాం
నో వాచ ముశతీ శృణోతు.
వ్యాసం వసిష్ఠ నప్తారం శక్తేః పౌత్ర మకల్మషం
పరశరాత్మజం వందే శుకతాతం తపోసిధిం.
వ్యాసాయ పిష్ణు రూపాయ వ్యాసరూపాయ పిష్ణవే
నమోవై బ్రహ్మనిధయే వాసిష్ఠాయ నమో నమః.

మహాభారతం

సభాపర్వము

ప్రధమాశ్వాసము.

నైమిశారణ్యంలో మహా భారత కధను శౌనకాది మహామునులకు చెపుతున్న ఉగ్రశ్రవసుడు అనే పౌరాణికుడు (సూతి) ఇలా చెప్ప సాగాడు.

అర్జునుని చూచి దానవ శిల్పి అయిన మయుడు ఇలా అన్నాడు. " అర్జునా! నీ దయవలన నేను అగ్ని లో ఆహుతి కాకుండా బతికి బయట పడ్డాను. మీకు ఇష్ట మైన నది ఏదైనా చేద్దామని ఉంది. నేను దానవ శిల్పిని. చిత్ర విచిత్ర మైన నిర్మాణాలు చెయ్య గలను.

మీకు ఏమి ఇష్టమో చెప్పండి. నిర్మించి ఇస్తాను" అని అన్నాడు.

అర్జు నుడు కృష్ణుని వంక చూచాడు. శ్రీకృష్ణుడు మయుని వంక చూచి "ధర్మరాజు కురువంశ మహారాజు. ఆయన విభ వా నికి దీటుగా ఒక భవనాన్ని నిర్మించి ఇవ్వండి" అని అన్నాడు.

"తమరు చెప్పినది సత్యము. ఈ భూమి మీద ధర్మరాజును మించిన మహారాజు లేడు. అందుకని జనులంతా మెచ్చే విధంగా ఒక చిత్రవిచిత్రమై న భవనాన్ని ని ర్మించి ఇస్తాను. ఇదివరకు వృషపర్వుడు అనే రాక్షసరాజుకు ఒక సభ నిర్మించడానికి అన్ని ఉపకరణములను సమ కూర్చు కున్నాను. కాని కారణాంతరాల వలన ఆ సభను నిర్మించలేక పోయాను. నేను సేకరిం చిన ఉపకరణ ము లన్నియు బిందు సరము అనే సరస్సులో భద్ర పరచాను. అవి ఉప యోగించి మీకు ఒక చిత్రవిచిత్రమై న సభను నిర్మించి

ఇస్తాను. అదీ కాకుండా నా వద్ద భౌమాదిత్యుడు అనే రాజర్షి దాచి ఉంచిన గద, శంఖము ఉన్నాయి. అందులో గదను భీమసేనునికి ఇస్తాను. దేవదత్తము అనే శంఖాన్ని అర్జునునికి ఇస్తాను." అని అన్నాడు. ధర్మరాజు దగ్గర సెలవు తీసుకొని మయుడు బిందుసరము అనే సరోవరానికి వెళ్లాడు. శ్రీకృష్ణుడు కూడా ద్వారకావతికి వెళ్లాడు.

మయుడు బిందుసరము అనే సరోవరములో ఉన్న దూలములనూ, కంభములనూ, మిగిలిన ఉపకరణములను ఉపయోగించి, ఒక చిత్ర విచిత్రమైన సభను నిర్మించాడు. నీటికి బదులు ఇంద్రనీల మణులను, పద్మరాగ మణులతో ఎర్రని పద్మాలను, రజితముతో తెల్లటి తామరలను, రాజ హంసలను, వజ్రాలతో చేపలను, ముత్యములతో తెల్లటి నురుగులను, మరకతములతో నీటి లోపల నాచును, నిర్మించాడు. అవి చూచి ప్రజలు అవి నిజమయిన నీళ్లు అని, చేపలని, హంసలని భ్రమపడేటట్లుగా నిర్మించాడు. అదియును కాక, ఆ సభలో, నీటి యంత్రములను,

చెట్లను, నీటి కొలనులను, పక్షుల గూళ్లను, వివిధ రత్న కాంతు లతో శోభిల్లు మయసభను పదునాలుగు నెలలు శ్రమించి నిర్మించాడు. దానిని ఎనిమిది వేల మంది బలిష్ఠులైన రాక్షసభటులతో ఆకాశ మార్గాన ఇంద్రప్రస్థ నగరానికి మోయించుకొని తీసుకొని వచ్చాడు. దానిని ధర్మరాజుకు బహూక రించాడు.

ధర్మరాజు ఒక శుభముహూర్తాన, తమ్ములతో, భార్యతో, పురోహితుడైన ధౌమ్యుడు ఆశీర్వచ నములతో మయసభా ప్రవే శం చేశాడు. సామంత రాజులందరూ ధర్మరాజును దర్శించుకొని కానుకలు సమర్పించుకున్నారు.

ఒకనాడు నారద మహర్షి ధర్మరాజు వద్దకు వచ్చాడు. ధర్మరాజు నారదమహర్షిని అర్ఘ్యపాద్యాదులు ఇచ్చి తగు విధంగా సత్కరించాడు. నారద మహర్షి ధర్మరాజును కొన్ని రాజనీతి సంబంధమైన విషయాలు అడిగాడు.

(ఇక్కడ మనం ఒక విషయం గమనించాలి. మన పురాణ కధలలో, సినిమాలలో, నారదుడిని కలహాభోజనుడుగా, జగడాలమారిగా, విదూషకునిగా చిత్రీకరిస్తారు. కాని నారదుడు ఎంతటి రాజనీతిజ్ఞుడో ఆయన ధర్మరాజు ను అడిగిన ప్రశ్నలబట్టి అర్ధం అవుతుంది. ఈనాటి పాలకులు అనుసరించవలశిన ఎన్నోవిషయాలు ఆనాడు నారదుడు ధర్మరాజుతో ప్రస్తావించాడు. అవి చదవండి).

ధర్మరాజా! నీవు ధర్మ పద్ధతిని ఆచరిస్తున్నావు కదా!

రాజ్యకార్యాలను ధర్మబుద్ధితో, నీ స్వబుద్ధితో, అర్ధరాత్రి దాటిన తర్వాత ఆలోచిస్తున్నావు కదా!

రాజోద్యోగములలో స్థిరబుద్ధి కల వారిని, యోగ్యులను నియమించినావు కదా!

సమర్ధులైన బ్రాహ్మణులను, శాస్త్రనియమాలను బాగా తెలిసిన వారిని, మంత్రులుగా

నియమించి నావు కదా!

నీవిజయానికి కారణం రహస్యాలోచనం. దానిని ఎవరికి తెలియనియ్యకుండా రక్షించు కుంటున్నావు కదా!

నీచేత యజ్ఞములు చేయించు యాజ్ఞికు డు తన కర్తవ్యమును సక్రమంగానెరవేరుస్తు న్నాడు కదా!

ఎల్లప్పుడూ నీ మేలు కోరే వారిని నీకు విశ్వాసపాత్రులను నీ సైన్యాధ్యక్షులు గా నియమించినావు కదా!

ఎక్కువ పలుకుబడి కల, సమర్థుడైన మంత్రి, ఇతరులతో చేతులు కలిపి, నీకు వ్యతిరేక పక్షము ఏర్పరిచి, నీకు ద్రోహం చేయడం లేదు కదా! ఎందు కంటే ధనము, అధికారము ఎలాంటి రికైనా దురాశను, గర్వాన్ని, కలిగిస్తుంది.

(ఈ వెన్నుపోటు వ్యవహారం ఈనాడు ప్రతి చోటా జరుగుతూ ఉంది).

నీ రాజ్యములో ఉన్న శాస్త్రజ్ఞులు తమ స్వీయ ప్రతిభ చేత రాబోవు అంతరిక్ష సంబంధమయిన, భూమికి సంబంధించిన ఉత్పాతాలను ముందు గానే కనిపెట్టి విరుగుడుగా తగిన శాంతి క్రియలు జరిపిస్తున్నారా!

ఆయుర్వేదములో నిష్ణాతులైన వైద్యులు లోకానికి మేలు చేయాలని తలంపు తో, ప్రజలకు ప్రేమతో సేవ చేస్తున్నారా!

(చీటికి మాటికి విధులు బహిష్కరిస్తూ ప్రజలను ఇబ్బంది పెట్టడం నేటి వైద్యులు చేస్తున్న ప్రజాసేవ)

ఆర్థిక సంబంధమయిన రాచ కార్యములలో, ధర్మపరీక్షలతో పరిశుద్ధులైన వారిని, నీతి నియమాలు గల వారిని, పాప రహితులను, మంచి

నైపుణ్యం కలలిని నియమించావు కదా!

వ్యక్తుల యోగ్యతలను బట్టి, ఉత్తమ, మధ్య, అధమ, ఉద్యోగాలలో నియమించావు కదా!

నీ ఉద్యోగులకు జీత భత్యాలను సకాలంలో అందజేస్తు న్నావు కదా!ఎందు కంటే, ఉద్యోగు లకు సకాలంలో అందకపోతే, వారి ముఖాలలో విషాదం గోచరిస్తుంది. అది ప్రభువుకు కీడు కలిగిస్తుంది.

వంశ పారంపర్యంగా పని చేస్తున్న సేవకు లకు సత్కారములు చేస్తున్నావుకదా. వారు నీ కోసం ప్రాణాలు అర్పిస్తారు.

ధర్మజా! నీకోసం యుద్ధంలో ప్రాణాలు అర్పించిన వారి కుటుంబాలకు తిండి, బట్ట, నీడ కల్పిస్తున్నావు కదా! వాళ్లకు సంతోషం కలిగిస్తున్నావు కదా!

నీ రాజ్యంలో లోభబుద్ధి కల వాళ్లు, దొంగలు, నీ శత్రువులతో స్నేహంగా ఉండే వాళ్లు, పిరికి వాళ్లు, దుర్మార్గులను, రాజ కార్యాలను నిర్వహించ డానికి పంపడంలేదు కదా!

నీ రాజ్యంలో దొంగల భయం లేకుండా ఉంది కదా! నీ రాజోద్యోగులు ధనానికి ఆశ పడి దొంగల వద్ద డబ్బు తీసుకొని వాళ్లకు రక్షణ కల్పించడం లేదు కదా!

(ప్రస్తుతం మన పోలిసులు చేస్తున్న పని అదేగా!)

నీరాజ్యంలో చెరువులు అన్నియు నిండి అనావృష్టి లేదు కదా!

(ప్రస్తుతం, చెరువులు అన్ని ఆక్రమించి, భవనాలు కట్టి, వరదలు వస్తే నిలువు లోతు నీళ్లలో మునిగి తేలుతున్నాము. అది నేటి ప్రగతి).

ధర్మరాజా! నీవు పేదరైతులకు ఉదారంగా

విత్తనాలు, ధాన్యము ఇస్తున్నావు కదా!

పౌరులకు నూటికి ఒక వంతు వడ్డీకి రుణములు ఇచ్చి ఆదుకుంటున్నావు కదా!

(నన్నయగారు వా డిన పదం ఏమంటే "మానుగ శ తైకవృద్ధి న" శత ఏక వృద్ధి అంటే నూటికి ఒక వంతు అని అర్థము).

ధర్మరాజా! నీ రాజ్యములో కుంటి, గుడ్డి, మూగ, వికలాంగులను, అనాథ లను,దిక్కులేని లని, దయతో పోషిస్తున్నావు కదా!

యుద్ధంలో శరణు జొచ్చిన శత్రువును, కాపాడుతున్నావుకదా!

(నేడు అమలులోఉన్న International Amnesty గురించి నాడు నారదుడు చెప్పాడు. కాని నేడు ఎవరూ పాటించడం లేదు. యుద్ధ ఖైదీలన్ను యుద్ధ శిబిరాలలో చిత్రహింసలు

పెడుతున్నారు).

ధర్మజా! నీకు మేలు చేసిన వారిని ఉచిత రీతిని సత్కరి స్తున్నావు కదా! చేసిన మేలు గుర్తించిన రాజు చక్కగా పాలించ గలడు.

(చేసిన మేలు వెంటనే మర్చిపోవడం. మేలు చేసిన వారికి కీడు చెయ్యడం నేటిరాజనీతి).

ధర్మరాజా! నీకు వస్తున్న ఆదాయంలో నాలుగవ భాగాన్ని కాని, మూడవ భాగాన్నికాని, లేక అర్ధ భాగాన్ని మాత్రం ఖర్చుచేయాలి. అంతకు మించి ఖర్చు చేయరాదు.

(లోటు బడ్జటు, ప్రపంచ బాంకు అప్పులు, రాజ్యాన్ని తాకట్టుపెట్టడం నేటి రాజనీతి).

ధర్మరాజా! ఆయుధ శాలలు, ధనాగారాలు, కోశాగారాలు వీటిలో సమర్థులైన వారిని,

నమ్మకస్తులను, నీతి మంతులను నియమిం
చావు కదా!
(ఇటీవల రక్షణ శాఖలో బయటపడ్డ తెహెల్కా
కుంభకోణం, బంగారు లక్ష్మణ్ గారి కథ,
రక్షణశాఖాధికారుల కక్కుర్తి, నట్వర్ సింగు,
ఆయన పుత్ర రత్నం చేసిన ఘనకార్యాలు - ఇదీ
నేటి భారతంలో ఉన్న రాజనీతి.).

ధర్మరాజా! వృద్ధులైన గురువులను, శిల్పుల
ను, గొప్ప వర్తకులను, పేదరికం లేకుండా
పోషిస్తు న్నావు కదా!

మంత్రులు, సేనాధిపతులు, అధిక సంఖ్యలో
ఉండగా, ప్రతి దినం కొలువు తీరుతున్నావు
కదా!

(అసెంబ్లి,పార్లంటు సమావేశాలలో, హాజరైన
సభ్యులు పదుల సంఖ్య లో ఉంటారు. అందులో
సగం మంది నిద్రావస్థలో ఉంటారు కదా!)

ధర్మరాజా! బయట ఉన్న వారివలన కానీ, లోపల ఉన్న వారి వలన కానీ నీకు ముప్పులేకుండా నిన్ను నీవు ర క్షించుకుంటూ, శత్రురాజుల కదలికలను గూఢచారులవలన కనిపెడుతున్నావు కదా!

మంచి విద్వత్తు కల ముఖ్యులతో కలిసి, ధర్మమును పాటిస్తూ, రాగద్వేషములు లేకుండా సమ బుద్ధితో లోక వ్యవహారాలు విచారిస్తున్నావు కదా!

ధర్మరాజా! ప్రపంచమంతము సమాచార సేకరణ వల్లనే నడచుచున్నది. నీవు వార్తలను చక్కగా సేకరించి తదనుగుణముగా రాజ్యపాలన చేస్తున్నావు కదా!

ధర్మరాజా! నీ పరిరక్షణలో ఉన్న ప్రాంతములు, రాజ్యములు, కోటలు అన్నింటిలో ధాన్యము, ఆయుధములు, సైన్యము, సమృద్ధిగా ఉన్నాయి

కదా!

ఉప్పు,పులుపు,కారము కలిగిన ఆహార పదార్థాలు, వివిధ పానీయాలు, వంటసామగ్రి, వంటచెరకు, అన్ని సమృద్ధిగా ఉన్నాయి కదా!

నీ కోటలన్నియు శత్రుదుర్భేధ్యాలయి ఉన్నాయి కదా!

నీవు నీ అంత:శత్రువులను (కామ, లోభ, క్రో ధ, మో హ, మద, మాత్సర్యములు) జయించి పరిపాలన చేస్తున్నావు కదా! మితిమీరిన మదం తో గుడ్డి వాళ్లైన శత్రువులను జయిస్తున్నావుకదా!

ధర్మజా!నీవు శత్రురాజుల మీదికి దండెత్తక ముందు సామ దాన భేధ ఉపాయాలను ఉప యోగిస్తున్నావు గదా!

(హఠాత్తుగా దొంగ దెబ్బ తియ్యడం నేటి రణనీతి).

ఇక్కడ నారద మహర్షి పదునాలుగు రాస దోషాలు అంటే రాజులు చెయ్యకూడని పనులు, వివరంగా చెప్పాడు.

1.నాస్తికుడుగా ఉండటం.

2.అబధ్దాలు ఆడటం.

3.ప్రమాదాలను ఆలస్యంగా గుర్తించడం. (ఎందుకంటే ఈ లోపల జరగవలసిన అనర్థాలు జరిగి పోతాయి కాబట్టి),

4.తెలివితక్కువ వాళ్లను చుట్టూ కూర్చోపెట్టుకొని సమాలోచనలు చెయ్యడం. (అప్మదీయులంతా వా ళ్లేగా మరి).

5.ఎక్కువగా కోపగించుకోడం. (తాము చేసే అపభ్రంశమయిన పనులకు వత్తాసు పలకలేదని అంతులేని కోపంతో అధికారులను బండ బూతులు తిట్టడం ఈనాటి రాజకీయ

నాయు కుల నిత్యకృత్యం).

6.చేయవలసిన పనులను నాన్చడం. ఆలస్యంగా చెయ్యడం.

7.త దుపరి జరిగిన దానికి చింతించడం. (చేతులు కాలాక ఆకులు పట్టుకోవడం నేడు పరిపాటి).

8.తెలివిగల జ్ఞానులను గుర్తించకపోవడం.

(రాజ్యాంగంలో పదేళ్లకు నిర్దేశించిన రిజర్వేషన్లను మరో యాభయి ఏండ్లు పొడిగించి, ఇంకా పొడిగిస్తూ, పట్టుమని పది మార్కులు వచ్చినా పాస్ చేస్తూ, ప్రతిభను కాలరాస్తూ పరిపాలించే మన పాలకులను చూస్తే నారదుడు ఏమనుకుంటాడో పాపం!)

9.ప్రయోజనకరము లైన విషయాలలో అప్రయోజనకరములైన ఆలోచనలు చెయ్యడం.

10.ముందుగా నిర్ణయించుకొన్న పనులు చెయ్యకపోవడం.
(సంత్సరంలో పూర్తి కావలసిన పని ఐదేళ్లు దేకడం. ధరలు పెరగడం. కాంట్రాక్టర్లు దోపిడీ చెయ్యడం. ప్రజాధనం దుర్వినియోగం అవడం ఇదీ నేటి భారతం).

11.ప్రభుత్వరహస్యాలను కాపాడకపోవడం. బయటకు పొక్కడం. (దేశరక్షణ రహస్యాలను బతానీలకు అమ్ముకుంటున్నారు).

12.శుభకార్యాలు చెయ్యకపోవడం (ప్రజాహిత కార్యాలు చెయ్యకపోవడం)

13.ఇంద్రియ సుఖములలో మునిగి తే లడం.

(రాజకీయ నాయకులు, ఉన్నతాధికారులు, ద్విశతావధానులు, సెక్స్‌స్కాండల్సు లో ఇరుక్కోవడం ఈ రోజుల్లో పరిపాటి కదా!)

14.సోమరితనం, నిర్లిప్తత, నిష్క్రియా పరత్వం.

(ప్ర స్తుతం మన రాజకీయ నాయకులకు పట్టి పీడిస్తు న్న ప్రధమ జాఢ్యం).

(ఇప్పటిదాకా మీరు నారదుడు ధర్మరాజును అడిగిన విషయాలు చది వారు. భారతకధలో, రాజకీయ చతురుడు శ్రీకృష్ణుడు ఉన్నాడు. నీతి కోవిదుడు విదురుడు ఉన్నాడు. కాని రాజనీతికి సంబంధించిన ఇన్ని విషయాల గురించి చెప్పే అవకాశం నారదుడికి కల్పించాడు వ్యా సుడు. దీనిని బట్టి నారదమహర్షి మనం, మన సినిపండితులు, నాటక రచయితలు, పురాణకర్తలు అనుకున్నట్లు జగడాలమారి కాదు, విదూషకుడు కాదు. ఎప్పుడూ ఒక వీణ మెడలో వేసుకొని తిరిగే దిమ్మరికాదు అని గ్రహించాలి. నారదుడు పైన చెప్పిన రాజకీయ సూత్రాలలో కనీసం కొన్ని పాటించినా మన రాష్ట్రం స్వర్ణాంధ్రప్రదేశ్ అవుతుంది. మన దేశం స్వర్ణభారతి అవుతుంది).

నారదమహర్షీ! నా యధా శక్తి, అన్యాయ మార్గమును వదిలిపెట్టి, న్యాయ మార్గములో పరిపాలన సాగిస్తున్నాను. తమరు మయసభను చూచినారా! ఎలా ఉన్నది! అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

ధర్మజా! నేను దేవేంద్ర, యమ, వరుణ, కుబేర, బ్రహ్మదేవుల యొక్క దివ్యసభలు ఇంకా ఎన్నో సభలు చూచినాను. కాని అన్ని సభల కన్నను, ఈ మయ సభ అపూర్వముగా నున్నది.

ఒకసారి నేను బ్రహ్మసభను వీక్షించాను. దాని రూపం అధ్భుతం. బ్రహ్మసభలో, మనువు, అత్రి, మరీచి, సూర్య చంద్ర గ్రహాలు, దేవగణాలు, వసువులు, రుద్రులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు, మహా ఋషులు, అశ్వినీదేవతలు, విశ్వదేవతలు, విశ్వకర్మ, పితృదేవతలు, ధర్మార్ధకామక్షములు, శబ్ద, స్పర్శ, రూప, గంధాలు, తపస్సు,శమం, ద మం, ధృతి, స్మృతి, మేధ, బుద్ధి, క్షమ, కీర్తి, సంకల్పం, వికల్పం, ప్రణవం, క్షణం, లవం, తృటి, కాష్ఠ, ముమూర్తం, పగలు, రాత్రి, పక్షం, మాసం, మొదలయిన

విభాగాలతో కూడిన కాలచక్రం, చతుర్వేదాలు, వేదాంగాలు, పురాణేతి హాసాలు, సమస్తవిద్యలు, సాకారంగా బ్రహ్మను సేవిస్తుండగా, ఆయన సరస్వతీ స మేతుడై, వివిధ జీవరాసుల్ని సృజిస్తూ, బ్రహ్మదేవుడు పద్మాసనం మీద కొలువు దీరి ఉంటాడు.

ఇక్కడ ధర్మరాజుకు ఒక సందేహం కలిగింది. నారదుడు వివిధ సభలను వర్ణిస్తూ కృతవీర్యుడు, జన మేజయుడు, జనకాది మహారాజులు, పాండు రాజు యమసభలో ఉన్నట్టు చెప్పాడు. (రాజ్యాంతే నరకం ధృవం). కాని మహారాజు హరిశ్చంద్రుడు మాత్రం ఇంద్రసభలో ఉన్నట్టు చెప్పాడు.

"నారద మహర్షి! పరమ ధర్మాత్ముడైన నా తండ్రి పాండు రాజు యమ సభలో ఉండగా, హరిశ్చంద్రుడు మాత్రం ఇంద్రసభలో ఎలా ఉన్నాడు. చెప్పండి! " అని అడిగాడు.

" ధర్మజా! త్రిశంకు మహారాజు కుమారుడైన

హరిశ్చంద్రుడు అందరు రాజులను జయించాడు. రాజసూయ మహా యాగాన్ని చేశాడు. అందు వలన హరిశ్చంద్రుడు ఇంద్రసభలో ఉన్నాడు. నేను యమసభను సందర్శించినపుడు నీ తండ్రి పాండు రాజు నాతో ఇలా అన్నాడు "రాజసూయ యాగం చేసిన రాజులు ఇంద్రసభలో ఉంటారు. కాబట్టి నా కుమారుడు ధర్మరాజును రాజసూయ యాగం చెయ్యమని ఆజ్ఞాపించండి" అని అడిగాడు. కాబట్టి ధర్మరాజా! నీ తండ్రి కోరిక ప్రకారం రాజ సూయ యాగం నిర్వహించు. నీ తండ్రి ఇంద్ర సభలో ఉండేటట్లు చెయ్యి" అని చెప్పాడు. అలా చెప్పి నారదుడు నిష్క్రమించాడు.

ధర్మరాజు తన పురోహితుడు ధౌమ్యుడు, ఇతర మంత్రులతో రాజ సూయ యాగం గురించి చర్చించాడు.

దానికి ధౌమ్యుడు "ధర్మజా! నీ తండ్రి కోరిక తీర్చడం నీ కర్తవ్యం. దాని వల్ల సమస్తరాజులు నీకు లొంగి ఉంటారు. నీవు సంపదలు సమ కూర్చు

కోవడానికి ఇది తగిన సమయం." అని అన్నాడు.

ధర్మరాజు తన తమ్ములతో కూడా చర్చించి రాజసూయ యాగం చెయ్యడానికి నిర్ణయం తీసుకున్నాడు. ఈ యాగ నిర్వహణకు శ్రీకృష్ణుడే తగిన సమర్థుడు అని శ్రీకృష్ణుని తీసుకొని వచ్చుటకు ద్వారకకు తన ఆప్తులను పంపాడు.

ధర్మరాజు సందేశాన్ని అందుకొని శ్రీకృష్ణుడు ఇంద్రప్రస్థానికి వచ్చాడు. ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణుని తగు రీతిని సత్కరించాడు.

"శ్రీకృష్ణా! నారద మహాముని నా తండ్రి కోర్కె ప్రకారము, నన్ను రాజసూయం చెయ్యమని ఆదేశించాడు. అందరితో ఆలోచించి నేను దానికి అంగీకరించాను. నీ అనుమతి కోసం ఎదురు చూస్తున్నాను" అని అన్నాడు.

శ్రీకృష్ణుడు ఎంతో సంతోషించాడు. "ధర్మజా! నీ నిర్ణయం ప్రశంసనీయం. పూర్వం జమదగ్ని

కుమారుడైన పరశు రాముడు క్షత్రియ వంశా లన్నింటిని నిర్మూలించాడు. అప్పుడు రెండే వంశాలు మిగిలాయి అవి ఇల, ఇక్ష్వాకు వంశాలు. అవి రెండే సహజ వంశాలు. తక్కిన వంశాలన్నీ కల్పితాలే. ఆ రెండు వంశాలు నూటొక్క వంశాలు గా వృద్ధి చెందాయి. యయాతి, భోజ వంశాల వల్ల మరో పదునాలుగు వంశాలు ఏర్పడ్డాయి. ఈ రాజ వంశాల నన్నింటిని జరాసంధుడు జయించాడు. ఛేధి భూపాలుడు శిశుపాలుడు జరాసంధునికి సైన్యాధిపతి. హంసడింభకులు అనే ఇరువురు మహా బలవంతులు జరాసంధునికి ఆప్తులు. వారి పేర్లు కౌశిక చిత్రసేనులు. జరా సంధునికి కుడి ఎడమ భుజాలు. ఛేది రాజులలో పురుషోత్తముడు, అంగ, వంగ, పుండ్ర, కిరాత రాజులలో పౌండ్రక వాసుదేవుడు, జరాసంధుడిని సేవిస్తున్నారు. తూర్పు, దక్షిణ దేశాల రాజులు, పురుజితుడు, కరూశుడు, కలభ, నకుల, సంకర్షణ, సూపహిత, మనోదత్త, చక్ర, సాల్వేయ, యవనులు అతనినే కొలుస్తున్నారు. ఉత్తర దిక్కున ఉన్న పదునెనిమిది రాజవంశాలు, జరాసంధుని

భయంతో కొలుస్తున్నారు. నేను వధించిన కంసుని భార్య, జరాసంధుని కుమార్తె. అందుకని జరాసంధుడు నా పైన పగబూని ఉన్నాడు. ధర్మరాజా! ఆ హంస ఢింభకులు, జరాసంధుడు మూడు లోకాలను జయించగలరు. ఒకసారి జరాసంధుడు హంసఢింభకులతో కలిసి మధుర మీద దండెత్తాడు. ఒక ఉపాయముతో హంస ఢింభకులను చంపాము. ఇప్పుడు జరా సంధుడు నిస్సహాయుడు. మే ముకూడా, జరా సంధునితో విరోధము వలన రైవతకాద్రిలో కోట కట్టుకొని ఉన్నాము. మనము ముందు ఆ జరా సంధుని వధించాలి. అప్పుడు నీ రాజ్యం స్థిర పడు తుంది. రాజసూయం కూడా సాధ్య పడు తుంది. జరా సంధుడు ఎంతటి బలవంతుడయినా, అతను చెడు ప్రవర్తన కలిగినందున అతనికి పతనం తప్పదు." అని అన్నాడు కృష్ణుడు.

అప్పుడు భీముడు ధర్మరాజుతో "అన్నయ్యా! ప్రయత్నముతో అన్ని విజయులు సమకూడుతాయి. శ్రీకృష్ణుని దయ, అర్జునుని సాయం, నీ అను

గ్రహం తో జరాసంధుని సంహరిస్తాను" అని అన్నాడు భీముడు.

" అన్నయ్యా! రాజులనందరిని జయిస్తాము. రాజసూయం నిర్వహిస్తాము. లేకపోతే మా పరాక్రమాలు, గాండీవం, మయసభ ఎందుకు?" అని అన్నాడు అర్జునుడు.

భీమార్జునుల మాటలు విని శ్రీకృష్ణుడు సంతోషించాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు "కృష్ణా! అసలు ఆ జరాసంధుడు అంతటి బలవంతుడు, అంతటి దుర్మార్గుడు ఎలా అయ్యాడు?" అని అడిగాడు.

శ్రీకృష్ణుడు ఇలా చెప్పాడు."మగధ రాజైన బృహద్రధుడు కాశీరాజు పుత్రికలను పెళ్లిచేసుకున్నాడు. కాని అతనికి సంతానము కలగలేదు. అతడు భార్య లిద్దరితో కలిసి అరణ్యమునకు పోయి మహా తపస్సంపన్నుడైన చండకౌశిక మహర్షిని చూచాడు. ఆ మహర్షిని భక్తితో సేవించాడు.

అతని సేవలకు సంతోషించి " నీకు ఏమి కావాలో కోరుకో!" అన్నాడు చండకౌశికుడు. తనకు పుత్ర సంతానం ప్రాప్తి కలిగించమన్నాడు బృహద్రధుడు. అప్పుడు ఒక మామిడి పండు చెట్టు మీది నుంచి ఆ మహర్షి తొడమీద పడింది. ఆ మహర్షి ఆ పండును మంత్రించి బృహద్రధునికి ఇచ్చాడు. నీకు పుత్రసంతానం కలుగుతుంది అని చెప్పాడు.

మహా సంతోషంతో బృహద్రధుడు రాజధాని నగరానికి వచ్చాడు. ఆ పండును ఇద్దరు భార్యలకు చెరి సగం కోసి ఇచ్చాడు. ఇద్దరు గర్భం ధరించారు. ఇద్దరు ప్రసవించారు. ఒక్కొక్కరికి ఒక కన్ను, ఒక చెవి, ఒక చెంప, ఒక చన్ను, సగం బొడ్డు, ఒక చెయ్యి, ఒక పక్కభాగం, ఒక తొడ, ఒక కాలు అంటే సగం శిశువు జన్మించాడు. ఆ ముక్కలను చూచి బృహద్రధుని భార్యలు భయపడ్డారు. బృహద్రధునికి చూపించడానికి సిగ్గుపడ్డారు. ఆ ముక్కలను బయట పారేసి రమ్మని పరిచారికలకు ఇచ్చారు.

పరిచారికలు ఆ మానవ ముక్కలను నాలుగు మార్గముల కూడలి లో పారేసి వచ్చారు. అర్ధరాత్రి జర అనే రాక్షసి ఆ మాంసపు ఖండాలను తినడానికి వచ్చింది. ఆ రెండు ముక్కలని కలిపి పట్టుకుంది. ఆశ్చర్యంగా ఆ రెండు ముక్కలు అతుక్కున్నాయి. ఒక బాలుడుగా రూపొందాయి. ఆ బాలుడు ఏడుస్తున్నాడు.

ఆ ఏడుపు విని అంత:పురంలో స్త్రీలు పరుగెత్తుకొని వచ్చారు. రాక్షసి పారిపోయింది. ఇంతలో బృహద్రథుడు కూడా అక్కడకు వచ్చాడు. బాలుడిని చూచాడు. ఎంతో సంతోషించాడు. ఇదంతా దూరంనుండి చూస్తున్న ఆ రాక్షసి బృహద్రథుని వద్దకు వచ్చి "మహారాజా! నేను జర అనే రాక్షసిని. నీ భార్యలకు పుట్టిన ఆ మానవ ముక్కలను దాదులు తెచ్చి ఆ నాలుగు మార్గ ముల కూడలిలో పడేశారు. నేను ఆ ముక్కలను ఒకటిగా చేర్చి పట్టుకున్నాను. అవి ఈ మానవ రూపం ధరించాయి. ఈ బాలుడు వజ్రశరీరం కల వాడు. ఇతనిని నువ్వుస్వీకరించు" అని చెప్పింది.

"జరా! నాకు చండకౌశిక మహర్షి కృప వలన ఈ బాలుడు కలిగాడు. నీవలన ఆ బాలుడు మనిషి రూపం ధరించాడు. ప్రేమతో నువ్వునాకు ఇచ్చావు. నువ్వు నా కులమును ఉద్ధరించడానికి వచ్చిన పుణ్యదేవతవు" అని అన్నాడు.

ప్రేమగా కొడుకును ఎత్తుకున్నాడు. జర చేత కలుపబడిన బాలుడు కాబట్టి ఆ బాలునికి "జరాసంధుడు" అని పేరు పెట్టాడు. జరా సంధుడు మహా బలశాలి, పరాక్రమ వంతుడు అయ్యాడు.

ఒకరోజు చండ కౌశికుడు బృహద్రధుని వద్దకు వచ్చాడు. బృహద్రధుడు ఆ మహర్షిని పూజించి తన కొడుకును చూపించాడు.

" బృహద్రధా! వీడు మహా పరాక్రమ వంతు డవుతాడు. ఎలాంటి ఆయుధములు, అస్త్రములు

ఇతనిని చంపలేవు. ఇతడు రాజులందరిని జయి
స్తాడు. ఆ రాజుల సంపదలన్ని పొందుతాడు. ఆ
పరమ శివుని ప్రత్యక్షం చేసుకొంటాడు" అని
చెప్పాడు.

బృహద్రధుడు జరాసందునికి రాజ్యం అప్పగిం
చాడు. తాను తపోవనానికి పయన మయ్యాడు.
జరాసంధుడు ఏ ఆయుధముల చేత చావులేని
హంస డింభకుల సహాయముతో రాజులను
అందరిని జయించాడు. ఇప్పుడుహంస
డింభకులు చచ్చారు అందువలన, ఓ ధర్మరాజా!
ఒక్క భీముడే జరాసంధుని చంపగల సమర్ధుడు.
అందుకని భీమార్జునులను నాతో పంపు." అని
అన్నాడు శ్రీ కృష్ణుడు.

" ఓ కృష్ణా! నీవు అండ ఉండగా మాకు
పొంద లేనిది ఏమున్నది. ఇంక జరాసంధుడు
మర ణించినట్లే. నేను రాజసూయం నిర్విఘ్న
ముగా నెర వేర్చినట్టే!" అని భీమార్జునులను
విజయోస్తు అని దీవించి కృష్ణునితో పంపాడు.

శ్రీకృష్ణుడు భీమార్జునులతో కలసి కపట బ్రాహ్మణ రూపాలలో స్నాతక వ్రతం స్వీకరించారు. జరాసంధుని నగరము అయిన గిరివ్రజపురం సమీపించారు. ఆపురం చుట్టూ ఉన్న ఐదు పర్వ తాలు ప్రాకారాల మాదిరి ఆ పురాన్ని రక్షిస్తున్నాయి.

పక్కనే చైత్యక మనే కొండ ఉన్నది. దాని మీద మూడు పెద్ద ఢక్కలు ఉన్నవి. వాటిని శ్రీకృష్ణుడు భీమార్జునులకు చూపించాడు. "భీమా!ఎవరన్నా కొత్త మనుషులు నగరంలోకి ప్రవేశిస్తే ఆ ఢక్కలు మోగుతాయి." అని చెప్పాడు. భీమార్జునులకు విషయం అర్థం అయింది. ఆ ఢక్కలను పగుల గొట్టారు. నగర ద్వారం గుండా కాకుండా, చైత్యక పర్వతం ద్వారా నగరంలోకి ప్ర శించారు.

శ్రీకృష్ణుడు భీమార్జునులు సిగలలో పూలు అలంకరించుకున్నారు. స్నాతకుల మాదిరి జరాసంధుని గోశాలలోనికి ప్రవేశించారు.

జరాసంధునికి బ్రాహ్మణులు అంటే ఎంతో భక్తి గౌరవము. జరాసంధుని మందిరములోనికి బ్రాహ్మణులకు ఎల్లప్పుడూ ప్రవేశము కలదు.

బ్రాహ్మణ వేషములలో ఉన్న శ్రీకృష్ణుడు భీమార్జునులను చూచి జరాసంధుడు అర్ఘ్యపాద్యాలు ఇచ్చాడు. వారు దానిని నిరాకరించారు. అప్పుడు జరాసంధునికి అనుమానం వచ్చింది.

" మీరు నిజంగా స్నాతకు లేనా? మీరు గంధం పుష్పాలు ఎందుకు ధరించారు. మీరు బ్రాహ్మణుల మాదిరి కనిపిస్తున్నా మీ ఆకారాలు క్షత్రియుల మాదిరి ఉన్నాయి. మీరు ఎవరు? ఎందుకు వచ్చారు?" అని అడిగాడు.

(స్నాతకుడు అనగా ధనం కాని మరేదన్నా గాని యాచించే వాడు స్నాతకుడు)

"మేము క్షత్రియ స్నాత కులము. ముఖ ద్వారం గుండా మిత్రుని ఇంటిలోనికి, దొంగ

దారిగుండా శత్రువుని ఇంటిలోనికి ప్రవేశించడం క్షత్రి య ధర్మం." అని అన్నారు శ్రీకృష్ణుడు, భీమార్జునులు.

"నేను ఎవరికి అపకారం చెయ్య లేదు. మీకు నాకు శత్రుత్వము లేదు. నేను బ్రాహ్మణులకు, దేవతలకు, మునులకు భక్తుడను. ఉత్తమ క్షత్రియ ధర్మాన్ని ఆచరిస్తున్నాను. అలాంటి నాకు మీరు ఎందుకు శత్రువులు అయ్యారు." అని అడిగాడు జరాసంధుడు.

"ఓ జరాసంధా! ధర్మరాజు చక్రవర్తి ఆజ్ఞ ప్రకారము శత్రు సంహారానికి వచ్చాము. అదియును కాక నీవు అత్యుత్తమ క్షత్రియ ధర్మాన్ని నిర్వర్తిస్తున్నావు అని చెప్పావు. సాటి క్షత్రియులను చెరబట్టి శివునికి బలి ఇస్తూ శివ పూజలు ఉత్తమ క్షత్రియులు చేస్తారా? తగిన కారణం లేకుండా సాధు జనులను హింసించే నీలాంటి క్షత్రియులు అందరికి శత్రువులు కదా? నిర్దోషులైన నీ కులం వారిని చంపడం పాపం కదా! సాటి క్షత్రియులను

బలి ఇచ్చి చేసే శివ పూజలు ఫలితాన్ని ఇస్తా యా? నీలాంటి పాపులను దండించకుండా వదలి పెడితే, మాకు పాపం కదా! అందుకనే పాపాత్ముడైన నిన్ను దండించడానికి వచ్చాము. నేను కృష్ణుడను. ఇతను భీముడు. అతను అర్జునుడు. ఇప్పటికన్నా బుద్ధి తెచ్చుకొని నీ చెరలో ఉన్న రాజులను వదలిపెట్టు లేని ఎడల వీరు నీ గర్వమడచి నీ చెరలో ఉన్న రాజులను విడిచి పెడతాము" అని అన్నాడు శ్రీకృష్ణుడు.

జరాసంధునికి కోపం వచ్చింది.

"పరాక్రమ ముతో పరాయి రాజులను జయించడం తప్పా! అది క్షత్రియ ధర్మం కాదా! పరమ శివునికి బలి ఇవ్వడానికి తెచ్చి న రాజుల ను నేను ఎందుకు వదలిపెడతాను. అయినా కృష్ణా! నా సంగతి నీకు తెలియదా! మీకు సైన్యం ఉంటే మీ సైన్యంతో మా సైన్యం యుద్ధం చేస్తుం ది. లేకపోతే మీ ముగ్గురి తో కాని, మీలో ఇద్దరి తో గాని, లేక మీలో ఒక్కడి తో గాని నేను

ఒక్కడినే యుద్ధం చేస్తాను. మీకు ఏది ఇష్టమో అది చెప్పండి" అని అన్నాడు జరా సంధుడు.

"ముగ్గురం నీతో యుద్ధం చెయ్యడం ధర్మం కాదు. అందుకని మా ముగ్గురిలో నీకు సరి జోడు అయిన బలవంతుని కోరుకో అతను మల్ల యుద్ధంలో నిన్ను జయిస్తాడు." అని అన్నాడు.

" నాకు సరిజోడు భీముడే!" అన్నాడు జరాసంధుడు.

జయాపజయాలు దైవాధీనాలు కాబట్టి జరాసంధుడు ముందుగా తన కుమారుడిని తన రాజ్యానికి పట్టాభిషిక్తుని చేసాడు. పురోహితుల చేత మంగళాశాసనాలు పొంది భీమునితో మల్ల యుద్ధానికి నిలిచాడు.

భీముడు, జరా సంధుడు ఘోరంగా మల్ల యుద్ధం చేసారు. ఒకరిని ఒకరు లాగుతూ తోస్తూ, ఒకరిని ఒకరు జయించాలనే కాంక్షతో

యుద్ధం చేస్తున్నారు.ఆ విధంగా కార్తీక శుద్ధ పాడ్యమినాడు ప్రారంభించిన భీమ జరాసంధుల ద్వంద్వయుద్ధం త్రయోదశి వరకు సాగింది. అప్పటికి జరాసంధుడు అలసిపోయాడు.

అది గమనించి శ్రీకృష్ణుడు "భీమా! జరా సంధుడు అలసి పోయాడు. ఇదే సమయం. అతడిని సంహరించు" అన్నాడు.

భీమసేనుడు తన తండ్రి వాయుదేవుని మనసులో తలచి జరాసంధుడిని పైకి ఎత్తి గిర గిరా తిప్పి నూరు సార్లు విసరి శాడు. అతడి ఎము కలు విరిచాడు. ఘోరంగా సంహరించాడు. జరా సంధుడి మృతదేహాన్ని తీసుకొని వచ్చి అతని గృహ ద్వారము వద్ద పడ వేశాడు.

శ్రీకృష్ణుడు మగధ ప్రజలందరికి అభయం ఇచ్చాడు. జరాసంధుని చెరలో ఉన్న రాజులం దరిని విడిపించాడు. జరాసంధుని కుమారుడైన సహదేవునికి ధైర్యం చెప్పాడు. అతడిని మగధకు

రాజును చేశాడు.

ఈ విధంగా మగధను జయిం చి శ్రీకృష్ణ భీమార్జునులు ఇంద్రప్రస్థానికి చేరు కున్నారు. ధర్మ రాజుకు జరిగినదంతాచెప్పారు. చెర విడిపించిన రాజులను చూపించారు. ఆ రాజులందరూ ధర్మ రాజుకు నమస్కరించి తమ తమ దేశాలకు పయనమయ్యారు. శ్రీకృష్ణుడు కూడా ద్వారకకు వెళ్లాడు.

ధర్మరాజు తన తమ్ములు నలువురిని నాలుగు దిక్కులకు జైత్రయాత్రకుపంపాడు. అర్జునుడు ఉత్తర దిక్కుకు వెళ్లాడు.

ఉత్తర దిక్కున ఉన్న పుళింద రాజును, ప్రతి వింధ్యుడిని, అఖిల ద్వీప మండలాధీశులను, ఓడించి సామంత రాజులుగా చేసుకున్నాడు. ప్రాగ్జ్యోతిష పుర మహారాజు భగదత్తుడి మీద దండె త్తాడు. అతనితో ఎనిమిది రోజులు యుద్ధం చేసా డు. భగదత్తుడు తన బలం కోల్పోయాడు.

"అర్జునా! మనం ఇరువురము ఇంద్రుని పుత్రులము. మనం యుద్ధం చెయ్యడం ఉచితమా. నీకు ఏమి కావాలో చెప్పు" అని అడిగాడు.

" భగదత్తా! ధర్మరాజు రాజసూయయాగం చేస్తు న్నాడు. నీవు కప్పం చెల్లించు. యాగానికి రా" అని అన్నాడు. భగదత్తుడి దానికి ఒప్పు కున్నాడు.

తరువాత, అర్జునుడు అంతర్గిరి, బహిర్గిరి, ఉపగిరి, రాజులందరిని జయించి కప్పం గ్రహించాడు. ఉలూక దేశాధిపతి బ్రహంతుని, ఉత్తర ఉలూక దేశాధిపతుల్ని, దేవప్రస్థ రాజు సేనా బిందుడిని, విష్వగశ్వుడిని, పర్వత రాజులను, బర్బర, శబర, తురుష్క రాజులను, మాళవ, పౌండ్ర, కాశ్మీరాది దేశాధి పతులను ఓడించాడు. సింహ పురాధీశుడు చిత్రాయుధుని, ఆటవిక రాజులను, దస్యులను, కాంభోజ కటక రాజును జయిం చాడు. మేరుపర్వతాన్ని దర్శించాడు. ఉత్తర కురు దేశాల

మీద దండెత్తాడు. ఓడించాడు. వారి వద్దనుండి అమూల్యములైన రత్నాభరణాలు, కప్పములు గ్రహించాడు. ఆ ప్రకారం అర్జునుడు ఉత్తర భారత దేశం అంతా జయించాడు.

భీమసేనుడు తూర్పు దిక్కుకు జైత్ర యాత్ర కు వెళ్లాడు. పాంచాల దేశము, విదేహ దేశము, దశార్ణ దేశము జయించి ఛేది దేశంలో అడుగు పెట్టాడు. ఛేది దేశాధిపతి శిశుపాలుడు భీమసే నుడికి లొంగిపోయి కప్పంకట్టాడు. ఆ ప్రకారం తూర్పు దేశాలన్నింటిని భీమసేనుడు జయిం చాడు. నూరు కోట్ల సంఖ్యలో రత్నములు, వజ్రములు, బంగారము,ధనము కప్పముగా తీసుకొని వచ్చాడు.

సహదేవుడు దక్షిణ దిక్కుగా విజయ యాత్ర సాగించాడు. సుమిత్రుడు, శూరసేనుడు, దంత వక్త్రుడు, యవనులను జయించాడు. కప్ప ము లను గ్రహించాడు. నర్మదానదీ సమీప మున అవంతీ రాజులను ఓడించాడు.

మాహిష్మతీ పురం చేరాడు. ఆ దేశపు రాజు నీలుని తో యుద్ధం చేశాడు. సహదేవుని సైన్యము మీద నీలుడు అగ్ని దేవుని పురికొల్పాడు.

అసలు విషయం ఏమంటే, పూర్వము, నీలుని వంశము లో పూర్వీకుడు అయిన నిష ధుడు అనే రాజు రాజ్యం చేస్తుండగా, మాహి ష్మతీ పురంలో అగ్నిదేవుడు బ్రాహ్మణ రూపంలో వేదా ధ్యయనం చేస్తున్నాడు. ఆ సమయంలో అగ్ని దేవుడు పొరపాటున పరపురుషుని భార్యతో రమించాడు. రాజభటులు అగ్నిదేవుని పట్టుకొని నిషధుని ముందు నిలబెట్టారు. అగ్నిదేవునికి కోపం వచ్చింది. తన నిజరూపం చూపించాడు. అగ్నికీలలతో బుసలు కొట్టాడు. నిషదుడు భయ పడ్డాడు. నా అజ్ఞానాన్ని మన్నించమని చేతు లెత్తి నమస్క రిం చాడు. అగ్నిదేవుడు శాంతించి వరం కోరుకో మన్నాడు. ఎప్పుడన్నా ఈ మాహిష్మతీ పురాన్ని శత్రువులు చుట్టుముడితే వారు నీచేత

దగ్ధం అయ్యేట్టు వరం ఇవ్వమన్నాడు. అలాగే అన్నాడు అగ్నిదేవుడు. అందుకు బదులుగా తనకు ఇష్టం అయింది ఒకటి అడిగాడు అగ్నిదేవుడు. అది ఏమంటే

" మాహిష్మతీ పురం లో ఉన్న స్త్రీలు శృంగార వనితలు, వారికి కామ కోరికలు ఎక్కువ. అందు వలన మాహిష్మతీ పురం లో ఉన్న వనితల వ్యభి చారాన్ని నువ్వు సహించాలి" అని అన్నాడు. సరే అన్నాడు రాజు. అప్పటినుండి మాహిష్మతీ నగరం లో వ్యభిచారం తప్పుకాదు .

అగ్నిదేవుని వర ప్రభావం వలన సహదేవుని సైన్యాలను అగ్ని జ్వాల లు చుట్టు ముట్టాయి. సహ దేవుడు భయపడలేదు. శుచియై అగ్నిదేవుని స్తుతిం చాడు. అగ్ని దేవుడు అభయం ఇచ్చాడు. విషయం తెలుసుకున్న నిషధుడు కూడా సహదేవునితో స్నేహం చేశాడు. ఎన్నో విలువయిన కానుకలు కప్పం చెల్లించాడు.

సహదేవుడు అక్కడనుంచి రుక్మి, భీష్మక, శూర్పారక, దండక రాజులను జయించి వా రి

చేత కప్పం కట్టించు కున్నాడు. దక్షిణ సాగర ప్రాంత రాజులను జయించి కప్పం కట్టించు కున్నాడు. తాళవనము, పాండ్య, కేరళ, కాళింగ, ద్రవిడ, యవన, కరహాటక రాజులను జయించాడు.

ఆఖరున లంకాధి పతి అయిన విభీషణునకు దూతల ద్వారా ధర్మరాజు రాజసూయం గురించి, తాను దక్షిణదేశాన్ని జయంచడం గురించి వివరించి కప్పం కట్టమని అడిగాడు. విభీషణుడు కూడా సహదేవుని అభ్యర్ధన మన్నించి కప్పం చెల్లించాడు. ఆ ప్రకారం సహదేవుని దక్షిణ దిక్కు దిగ్విజయ యాత్ర పూర్తి అయింది.

నకులుడు పశ్చిమ దిక్కుగా దిగ్విజయానికి బయలుదేరాడు. మహితక దేశాన్ని, మరు, మాళవ, బర్బర, కర్బర, శైరీషక, దాశార్ణ దేశాలు జయించాడు. ద్వారకకు చేరుకొని శ్రీకృష్ణునికి తన రాక తెలిపాడు. తన మేనమామ, మద్ర దేశాదిపతి అయిన శల్యుని వద్దకు వచ్చి అతని వద్దనుండి

మర్యాద పూర్వకంగా కప్పం కట్టించు కున్నాడు. పశ్చిమ దిక్కున ఉన్న దేశాలు అన్నింటిని జయించి కప్పం కట్టించుకొని ఇంద్రప్రస్థానికి తిరిగి వచ్చాడు.

ఆ ప్రకారంగా భీముడు, అర్జునుడు, నకులుడు, సహదేవుడు నాలుగు దిక్కులు జయించి అసంఖ్యాకంగా ధన, వస్తు,కనక, వాహనములను తీసుకొని వచ్చారు. శ్రీ కృష్ణుడు కూడా ద్వారక నుండి అశేష ధన కనక, వస్తు వాహనములతో వచ్చాడు. అవన్ని ధర్మరాజుకు ఇచ్చి గౌరవించాడు.. ధర్మరాజు అవి చూచి సంతోషించి రాజ సూయాన్ని ప్రారంభించడానికి ఉపక్రమించాడు.

ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణునితో "ధర్మతత్వనిధానా! కృష్ణా! నీ దయ వలన నాకు సార్వభౌమత్వం కలిగింది. అశేష సంపదలు కప్పంరూపంలో లభించాయి. నన్ను రాజసూయ యాగము చెయ్యడానికి నియోగించు" అని అడిగాడు.

దానికి శ్రీకృష్ణుడు "ధర్మజా! నువ్వు అవశ్యం

రాజసూయ యాగం ప్రారంభించు. అందుకు, నీఇష్టం వచ్చిన పనికి నన్ను, నీకిష్టమయిన వ్యక్తులను నియోగించు" అని అన్నాడు.

శ్రీకృష్ణుని అనుమతి పొంది ధర్మరాజు రాజసూయం ఆరంభించాడు.యాగానికి కావల సిన ఏర్పాట్లు చెయ్యడానికి సహదేవుని నియ మించాడు. శిల్పులను పిలిపించి యజ్ఞశాల ను నిర్మించారు. నానా దేశాధీశులకు ఆహ్వానాలు పంపారు. ఆహార సామాగ్రి సమృద్ధిగా సమ కూర్చారు.

ధర్మరాజు ఆహ్వానాన్ని మన్నించి, భీష్ముడు, ధృతరాష్ట్రుడు,విదురుడు, ద్రోణుడు, కృపాచార్యుడు, అశ్వత్థామ, సోమదత్తుడు, కర్ణుడు, భూరిశ్రవుడు, శల్యుడు, శకుని, సైంధవుడు, దుర్యోధనుడు, దుశ్శాసనుడు, వికర్ణుడు తది తరులు రాజసూయానికి విచ్చేశారు. వచ్చిన అందరిని ధర్మరాజు ఉచితరీతిని సత్కరించి, తగిన

వసతి ఏర్పాట్లు చేశాడు. అందరికి దాన ధర్మాలు చెయ్యడానికి అధిపతిగా కృపాచార్యుని, కార్యాచరణానికి భీష్ముని, ద్రోణుని, సకల వస్తు వ్యయానికి విదురుని,, నానాదేశ రాజులు తెచ్చిన కానుకలు స్వీకరించడానికి దుర్యోధనుని, నియోగించాడు. ఒక శుభముహూర్తాన ధర్మరాజు యజ్ఞదీక్ష వహించి, యజ్ఞశాలలో ప్ర వేశించాడు. పైలుడు, ధౌమ్యుడు ఋగ్వేద ఋత్విక్కులుగాను, యాజ్ఞవల్క్యుడు యజుర్వేద ఋత్విక్కుగానూ, సుసాముడు సామ వే ద ఋత్విక్కుగానూ, వేద వ్యాసుడు ప్రధాన ఋత్తిక్కుగానూ, నారదాది మహర్షులు, సదస్యులు గానూ, భీష్ముడు సహాయకుడుగానూ, రాజసూయం ప్రారంభం అయింది.

(మహాభారతము సభాపర్వము ప్రథమాశ్వాసము సమాప్తము).

మహాభారతం

(తేట తెలుగు భాషలో)

సంస్కృత మూలం.
భగవాన్ వ్యాస మహర్షి.

తెలుగు మూలం:

శ్రీ నన్నయభట్టారకుడు

శ్రీ తిక్కన సోమయాజి

శ్రీ ఎర్రాప్రగడ.

(కవిత్రయం).

తెలుగు అనుసరణ

(కవిత్రయం పాద రేణువు)

Modali Venkata Subrahmanyam, B.A., B.G.L.
2-31, chaitanyapuri,
Hyderabad-500060
South India.
subrahmanyam_mv1947@yaoo.co.in
subrahmanyammv1947@gmail.com
Ph:040-2404 8104

మహాభారతం

సభాపర్వము

ద్వితీయాశ్వాసము.

నైమిశారణ్యంలో మహా భారత కధను శౌనకాది మహామునులకు చెపుతున్న ఉగ్రశ్ర వసుడు అనే కధకుడు (సూతి) ఇలా చెప్పసాగాడు.

రాజసూయయాగం ప్రారంభం అయింది. ఆ యాగాన్ని చూచి తాత గారైన భీష్ముడు ధర్మరాజుతో ఇలా అన్నాడు.

" ధర్మజా! స్నాతకుడు, ఋత్విజుడు, సద్గురుడు, అందరికి ఇష్టుడు, భూతలేశుడు, జ్ఞానసంప న్నుడు అయిన వారు పూజనీయులు. అలాంటి మహానుభావుని ఒక్కరిని పూజించు." అని అన్నాడు.

" అలాంటి మహానుభావుడు ఎవరో తమరే చెప్పండి" అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

" ఇంకెవరు? సాక్షాత్తు మహా విష్ణు స్వరూపుడు అయిన శ్రీకృష్ణుడే అగ్రపూజకుతగిన వాడు" అని అన్నాడు భీష్ముడు.

మనసులో మాట చెప్పినందుకు ధర్మరాజు సంతోషించాడు. సహదేవుడు తెచ్చిన అర్ఘ్యమును శ్రీకృష్ణునికి ప్రీతితో సమర్పించాడు.

దానిని చూచి సహించలేక పోయాడు శిశుపాలుడు. ధర్మరాజును చూచి ఇలా అన్నాడు.

"ఓ ధర్మ రాజా! ఈ సభలో ఎంతో మంది మహారాజులు ఉన్నారు. విశిష్ఠంగా పూజింపతగ్గ వారు, బ్రా హ్మణులు ఎంతోమంది ఉన్నారు. కాని ఆ గాంగేయుని దుర్బోధ వలన నీవు చెడు నడవడి కల ఈ కృష్ణుని పూజిస్తున్నావు. ఇది నీ అవివే కము కాదా? ఆ దాశార్హుడు పూజార్హుడా? ఈ భీష్మునికి ఆలోచన లేదు. అందుకే నీకు ఈ దుర్బోధ చేశాడు. మీరు కృష్ణునికి అంతగా కావలసిన వారు ఐతే మీఇంటికి పిలిచి మర్యాదలు చెయ్యండి. అంతేగాని, పదిమంది ఎదుట ఈ మహాసభలో మర్యాద చెయ్యకండి. ఎందుకంటే ఆ మర్యాదకు ఇతడు అర్హుడు కాదు.

ధర్మరాజా! ఈ కృష్ణుని నీవు వృద్ధుడు అని పూజిస్తున్నావా? ఈ సభలో ఆయన కన్నా వృద్ధుడు నీ తండ్రి వసుదేవుడు ఉన్నాడు కదా! ఋత్విజుడు అని పూజిస్తున్నావా? దానికి వేదవ్యాసుడు ఉన్నాడు కదా! ఆచార్యుడు అని పూజిస్తున్నావా ? దానికి ద్రోణాచార్యులు, కృపాచార్యులు ఉన్నారు కదా! పోనీ భూనాధుడు అని పూజిస్తున్నా వా ? యాదవ రాజులు ఎంతోమంది ఉన్నారు కదా! ఏ అర్హత ఉందని కృష్ణునికి అగ్ర తాంబూలము ఇచ్చావు? ఈ భీష్ముడు చెప్పాడని పది మందిలో పరువు పోగొట్టుకున్నావు కదా! ధర్మరాజు పూజ్యుడని, గుణవంతుడివని ఈరాజసూయానికి ఎందరో రాజులు వస్తే వారిని

ఇలా అవమానిస్తావా? నీవు అజ్ఞానంతో ఇచ్చినా సిగ్గులేకుండా కృష్ణుడు ఆ అర్ఘ్యం ఎలా తీసుకున్నాడు? ఇక్కడ కృష్ణుని పూజించడం నపుంస కుడికి పెళ్లి చెయ్యడం లాంటిది. చెవిటి వాడికి వీనుల విందైన సంగీతం వినిపించడం లాంటిది. గుడ్డి వాడికి అందమయిన అమ్మాయిని చూపించడం లాంటిది. ధర్మజా! ఈ సభలో నిన్ను చూచి అందరూ నవ్వుతున్నారు తెలుసా? " అంటూ శిశుపాలుడు సభ విడిచి పెట్టాడు.

ధర్మరాజు శిశుపాలుని వెంట ళ్లాడు. "శిశుపాలా! నీలాంటి ప్రభువులకు పరుషంగా మాట్లాడటం తగునా? సాక్షాత్తు ఆ మహావిష్ణు అవతారము అని, పూజార్హుడని తెలుసుకొని భీష్ముడు శ్రీ కృష్ణునికి అర్ఘ్యం ఇమ్మన్నాడు. అది దోషం ఎలా అవుతుంది? శ్రీకృష్ణుని భీష్ముడు అర్థ చేసుకున్నట్లు నీవు ఎలా అర్థం చేసుకోగలవు?పెద్దలను గురించి తెలుసుకోడం అల్పులకు సాధ్యమా? లోకోత్తరుడని అందరూ కీర్తిస్తుం టే నువ్వు ఇలా కాదనడం భావ్యమా?" అని శిశుపాలుడికి నచ్చ చెప్ప బోయాడు ధర్మరాజు.

అప్పుడు భీష్ముడు ధర్మరాజును చూచి " ధర్మజా! శిశు పాలుడు బాలుడు. చెడు ప్రవర్తన కల వాడు. వా డిని ఒప్పించే ప్రయ త్నం ఎందుకు చేస్తావు? కొద్దిపాటి రాజ్యం లభించగానే మదం తలకె క్కిన వా డు. అకారణం గా పెద్దలను నిందించే వాడు. వీడికి ధర్మా ధర్మములు ఎలా తెలుస్తాయి?" అని ధర్మరాజుతో అని శిశుపాలుని చూచి

"శిశుపాలా! బుద్ధిలేకుండా శ్రీ కృష్ణునికి అర్ఘ్యం స్వీకరించే

యోగ్యత లేదంటా ? ఇక్కడ ఉన్న రాజులందరూ నాడు జరాసంధుని చెర నుండి ఆ మహానుభావుడు శ్రీ కృష్ణుడు విడిపించిన వాళ్ళే కదా! జ్ఞాన వృద్ధుడైతే, బాలుడైనా పూజనీయుడే! అమిత పరాక్రమవంతుడైన క్షత్రియుడు పూజనీయుడే! శ్రీకృష్ణుడు మహా జ్ఞాని. మురుడు అనే రాక్షసుని సంహరించి మురారి అనే కీర్తి గడించాడు. అందుకే శ్రీకృష్ణుడే లోకారాధ్యుడు. వృద్ధులు లక్షమంది ఉన్ననూ అందులో జ్ఞాన వృద్ధుడినేపూజిస్తాము. ఇతరులను పూజిస్తే వారు మాత్ర ము తృప్తిపొందుతారు. శ్రీకృష్ణుని పూజిస్తే లోకమంతా తృప్తి చెందుతుంది. తెలుసా?" అన్నాడు భీష్ముడు.

ఇంతలో సహదేవుడు లేచి "మేము శ్రీకృష్ణుడికి అర్ఘ్యం ఇచ్చాము మా ఇష్టం. ఎవరైనా దుర్జనులు దీనికి కాదంటే వా రిని నా పాదం కింద పెట్టి అణగ ద్రొక్కెదను!" అంటూ భీకరంగా తన పాదం ఎత్తాడు.

భీకరుడైన సహదేవుని చూచి సభ అంతా భయభ్రాంతమయింది. అప్పుడు శిశుపాలుని సేనాధిపతి అయిన సునీధుడు తన సైన్యాన్ని, తమ పక్షాన ఉన్న రాజులందరిని ఒకటిగా చేర్చి యుద్ధానికి సిద్ధం అయ్యాడు. ఈ పరిణామానికి ధర్మరాజు కలత చెందాడు.

భీష్ముని చూచి "పితామహా! ఆహూతులైన రాజులందరూ కలత చెంది ఉన్నారు. తమరే శాంతిపరచాలి" అని అన్నాడు.

అప్పుడు భీష్ముడు "ధర్మజా! కలతపడకుము. సకల రాక్షస సంహారుడు సాక్షాత్తు శ్రీకృష్ణుడు ఈ యాగాన్ని రక్షిస్తున్నాడు. ఎవరూ ఈ యాగాన్ని విఘ్నము చెయ్యలేరు."

ఆ మాటలకు శిశుపాలుడు కోపించాడు.

"ఈ ముదుసలి భీష్ముడు ఆ యాదవుడిని పరమ ఈశ్వరుడు అని పొగిడాడు. ఈ పాండవులు ధర్మాత్ములట. ఇక్కడ ఉన్న రాజులందరూ అధీరులా! పూతన అనే స్త్రీని చంపుట, ప్రాణరహితమయిన బండిని తన్నుట, పుచ్చిన చెట్లను పడదోయుట, ఒక చిన్న పుట్టలాంటి కొండను ఎత్తుట ఇవన్ని పరాక్రమాలా! అవి మీరు పొగడాలా! స్త్రీ వధ చేసిన వాడికి మర్యాదలా! మీ నాలుకలు సహస్ర చీలికలు చెయ్యాలి.

ఇంక తమరి సంగతి! మరొకరు ప్రేమించిన కన్యను అపహరించి తెచ్చి తమ్ముడికి కట్టబెట్టచూచావు. కాని ధర్మం తెలిసిన నీ తమ్ముడు అంబను విడిచిపెట్టాడు. సంతాన హీనుడవు. నువ్వు ధర్మపన్నాలు చెబుతావా! ఈ కృష్ణుని వీరత్వం నాకు తెలియదా! మహావీరుడైన జరాసంధునికి భయపడి పది మార్లు పారిపోయాడు. భీమార్జునులను సహాయం తీసుకొని కపట బ్రాహ్మణ వేషాలలో వచ్చి చంపారు. ఇది వీరత్వమా!" అని అన్నాడు.

శ్రీ కృష్ణుని ఆ విధంగా తూలనాడటం చూచి భీముడు కోపంతో ఊగిపోయాడు. శిశుపాలుడిని చంపడానికి కోపంతో ముందుకు ఉరికాడు. భీష్ముడు భీముని ఆపాడు.

"భీమసేనా! ఈ శిశుపాలుని నువ్వుచంపరాదు.. ఈ దుర్మార్గుడు దమఘోషుడు సాత్వతి కి పుట్టాడు. పుట్టుకతోనే నాలుగు భుజాలతో, నొసటిమీద కన్నుతో, గార్ధభ స్వరంతో పుట్టాడు. ఆ తల్లితండ్రులు ఆ కుమారుడిని చూచి కలత చెందారు. అప్పుడు అశరీర వాణి ఈ

బాలుడిని ఎవరు ఎత్తుకొన్నపుడు ఇతను మామూలు రూపం పొందుతాడో అతనే ఇతనిని చంపగలడు అని పలికింది. అప్పటినుండి ఆ బాలుడిని అందరికి ఇవ్వసాగారు.

ఒక రోజు బలరామ కృష్ణులు ఆ బాలుడిని చూడటానికి వచ్చారు. ప్రధమంగా శ్రీకృష్ణుడుఎత్తుకున్నాడు. శ్రీకృష్ణుడు ఎత్తుకోగానే ఆ బాలుడు అతనికి అధికంగా ఉన్న చేతులు కన్ను అణగిపోయాయి. శ్రీకృష్ణుని చేతిలో అతని మరణం తథ్యమని తలచిన అతని తల్లి శ్రీకృష్ణుని చూచి " శ్రీకృష్ణా! నీ మరిది అయిన ఇతని తప్పులు ఒక్క శతం క్షమించు." అని కోరింది. అలాగే అన్నాడు శ్రీకృష్ణుడు. ఇతని నూరు తప్పులు పూర్తి కాగానే ఇతడు శ్రీకృష్ణుని చేతిలో హతుడౌతాడు" అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

అప్పటికీ శివుపాలుడికి బుద్ధిరాలేదు. " శ్రీకృష్ణా! ఈ ముదుసలి భీష్ముడు, ఈ పాండవులు అనర్హుడైన నిన్ను సన్మానించారు. అది నేను సహించలేను. నాతో యుద్ధానికి సిద్ధంకండి" అని అన్నాడు.

అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు అందరిని చూచి " మేము ప్రాగ్జ్యోతిష పురం మీద దండెత్తి న సమయంలో ఈ శిశుపాలుడు ద్వారకా నగరాన్ని తగలపెట్టాడు. భోజరాజులు రైవతకాద్రి మీద భార్యలతో గడుపుతుంటే వా రిని దారుణంగా చంపాడు. నా తండ్రి వసుదేవుడు అశ్వ మేధయాగం చేస్తుంటే, ఆ అశ్వాన్ని అపహరించాడు. బభ్రుని భార్యను తన భార్యగా చేసుకున్నాడు. నా అత్త సాత్వతి కోరిక ప్రకారము నూరు తప్పులు సహించాను. ఇతడు నాకు పరమ శత్రువయ్యాడు" అని అన్నాడు.

అప్పుడు శిశుపాలుడు శ్రీ కృష్ణుని చూచి " దుర్మార్గుడా! నేను పెళ్లి చేసుకోదలచిన కన్యను అపహరించి ఇంకా సిగ్గు లేకుండా మాట్లాడుతున్నావా ! " అని దూషించాడు.

ఇంక శ్రీకృష్ణుడు సహించలేక పోయాడు. తన చక్రాయుధాన్ని ప్రయోగించాడు. ఆ చక్రాయుధం శిశుపాలుని శిరస్సు నరికింది. శిశుపాలుని శరీరం నేలమీద పడింది. శ్రీకృష్ణుడు ధర్మరాజుతో శిశుపాలునికి అంత్యక్రియలు జరిపించమన్నాడు. శిశుపాలుని కుమారుని ఛేధిదేశానికి రాజుగా చేశాడు. శిశుపాలుని వధతో రాజసూయం పరిసమాప్తి అయింది.

ధర్మరాజు రాజసూయానికి విచ్చేసిన దేవతలను, గురువులను, బ్రాహ్మణులను, తృప్తిపరిచాడు. ధర్మరాజు ఆజ్ఞప్రకారము భీమసేనుడు భీష్మ, ధృతరాష్ట్రులను, అర్జునుడు ద్రుపదుని, నకులుడు శల్య, సుబలు లను, సహదేవుడు ద్రోణ,కృప,అశ్వత్థామలను, ధృష్టద్యుమ్నుడు విరాట, భగదత్తులను, అభిమన్యుడు ఉపపాండవులు మిగిలిన దేశాధీశులను సాగనంపారు.

శ్రీకృష్ణుడు కూడా ధర్మరాజు వద్ద సెలవు తీసుకొని ద్వారకకు పయనమయ్యాడు. పాండవులు అందరూ శ్రీకృష్ణుని సాదరంగా సాగనంపారు.

మయసభావిశేషాలను చూడడానికి దుర్యోధనుడు, శకుని, ఇంద్ర ప్రస్థములో ఉన్నారు. ఒకరోజు సుయోధనుడు ఒంటరిగా మయసభ చూడడానికి వచ్చాడు. దాని అపూర్వ సౌందర్యానికి ఆశ్చర్యపోయాడు.

కాని అక్కడక్కడ భంగపడ్డాడు. తెరిచి ఉన్న ద్వారాన్నిమూసినదిగానూ, మూసిఉన్న ద్వారం తెరచినదిగానూ భ్రమపడ్డాడు. లలాటము కొట్టుకున్నాడు. మరియొకచోట నీరు లేని చోట నీరు ఉన్నది అనుకొని, నీరు ఉన్నచోట లేదు అనుకొని దిగి బట్టలు తడుపుకున్నాడు. అతని అవస్థ చూచి పాండవులు ద్రౌపది నవ్వుకున్నారు. ఇది చూచి ధర్మరాజు సుయోధనునికి మంచి వస్త్రాలు, ఆభరణాలుఇచ్చి పంపించాడు.

కాని దుర్యోధనుడు తనకు జరిగిన అవమానానికి సిగ్గుపడ్డాడు. హస్తినకు బయలుదేరాడు. పాండవుల విబ ్ఞానికి అతనికి అసూయ కలిగింది. మయసభా విభవము అతని మనస్సుకు అగ్నిజ్వాల అయింది. సహించలేకపోయాడు. రోజురోజుకూ కృశించి పోసాగాడు.

ఇదిచూచి శకుని ఇలా అన్నాడు. "సుయోధనా! నీకు ఏమయింది. ఎందుకు ఇలా ఉన్నావు.ఎవరితో మాట్లాడటం లేదు. రాచకార్యాలు చూడటంలేదు. నీ దు:ఖానికి కారణం చెప్పు?" అని అడిగాడు.

"మామా! మయసభ చూచినావు కదా! అలాంటిసభ ఎక్కడైనా కలదా! అంతటి అపూర్వ మయిన మయసభను కలిగిన ధర్మరాజు ఎంతటి అదృష్టవంతుడో కదా! ఈ భూమి మీద ఉన్న రాజులందరూ ధర్మరాజుకు లొంగి అతనికి అమూల్యమయిన కప్పములు సమర్పించు కున్నారు. ధర్మరాజు చక్రవర్తి అయ్యాడు. యాదవుడయిన శ్రీకృష్ణుడు శిశుపాలుని తన చక్రంతో వధిస్తే రాజులందరూ శ్రీ కృష్ణుని పొగిడారు కాని ఇది ఏమి అని అడగలేదు. మామా! పాండవుల ఐశ్వర్యము నాకు సహించరానిదిగా ఉన్నది. అభిమాన ధనుడైన మహారాజు తన

దాయాదుల విభవమును, తన తగ్గుదలను సహించగలడా?" అని దు:ఖించసాగాడు.

దానికి శకుని "సుయోధనా! దీనికి ఇంత చింతించెదవు ఏల? నువ్వు ధృతరాష్ట్రుని అనుమతి పొందుము. పాండవుల లక్ష్మిని నీకు సమకూర్చెద!" అని అన్నాడు.

ఇద్దరూ ధృతరాష్ట్రుని వద్దకు వెళ్లారు. తన కుమారుని శరీరం కృశించడం గూర్చి విని ఎంతో చింతించాడు ధృతరాష్ట్రుడు.

"నాయనా సుయోధనా! కౌరవ సంపద అంతా నీకు ఇచ్చాను కదా! నీకు ఇష్టంకాని వా రు ఎవరూ లేరు కదా! దేవేంద్రునితో సమానమయిన భోగభాగ్యాలు నీకు ఉన్నాయికదా! అందరు రాజులూ నిన్ను భక్తితో కొలుస్తున్నారుకదా! నీవు కృశించడం విరక్తి చెందడం ఎందుకు?" అని అడిగాడు.

"తండ్రీ! పాండవుల ఐశ్వర్యము ఇంద్రుని ఐశ్వర్యముకన్నా ఎక్కువ కదా! పాండవుల కీర్తి నలుదిక్కులా విస్తరించింది. సమస్త భారత దేశము పాండవులకు అధీనమయి ఉండగా, ఒక రాకుమారుడి నై ఉండి, నేను దీనుడిలా ఎలా ఉండగలను? రాజసూయ యాగ సమ యములో రాజులందరూ అశేష రత్నాభరణములు తెచ్చి ఇచ్చారు కదా! ధర్మరాజు ఐశ్వర్యాన్ని పోల్చడానికి మూడు కాలాలలో ఉన్న రాజులు సాటిరారుకదా! హరిశ్చంద్రుడు చేసిన రాజసూయ యాగము కూడా ధర్మరాజు చేసిన రాజసూయయాగము ముందు కళావిహీనమయినది కదా! రాజసూయంలో అభిషిక్తుడైన ధర్మరాజుకు సాత్యకి ముత్యాల

ఛత్రము పట్టాడు. భీమార్జునులు చామరములు వీచారు. పట్టాభి
, షిక్తులైన రాజు లందరిని తీసుకొని పోయి శ్రీకృష్ణుడు ధర్మరాజుకు
మొక్కించాడు. అది చూచి మా ముఖములు వెల వెల పోతుంటే,
శ్రీకృష్ణుడు, సాత్యకి, ద్రౌపది అదేపనిగా ఆనందంతో నవ్వుకున్నారు. నేను
పాండవుల విభవమును చూచి సహించలేను" అని అన్నాడు.

అప్పుడు శకుని ధృతరాష్ట్రునితో ఇలా అన్నాడు. " ధర్మరాజు
జూదప్రియుడు. అందులో ఉన్న కపటము తెలియని వా డు. నేను
అక్షవిద్యలో నేర్పరిని. నేను ధర్మజుని అక్రమముగా ఓడించి అతని
విభవమునంతయూ సుయోధనుని హస్తగతము చేస్తాను. అని
అన్నాడు.

సుయోధనుడు సంతోషించి " తండ్రీ! మీరు దీనికి అంగీకరిం
చండి!" అని ప్రాధేయపడ్డాడు.

" విదురుడు చాలా దూరదృష్టి కల వాడు. నీతికోవిదుడు. మీ
ఇరువురి క్షేమం కోరే వాడు. అతనితో చర్చించి నిర్ణయం తీసుకుం
దాము" అని అన్నాడు ధృతరాష్ట్రుడు.

"తండ్రీ తమరికి తెలియనిదేమున్నది. విదురుడు పాండవ
పక్షపాతి. అతడు ఈ ప్రయత్నానికి అంగీకరించడు. కాబట్టి తమరు ఈ
ప్రయత్నానికి అంగీకరించండి. లేనియడల నేను అగ్నికి ఆహుతి
అవుతాను. మీరు మీ విదురుడు సుఖంగా ఉండండి" అని అన్నాడు
దుర్యోధనుడు అమితమయిన దు:ఖంతో.

జూదము తగదని ధృతరాష్ట్రుని మనసులో ఉన్నప్పటికినీ కుమా రునికి సంతోషం కలిగించడానికి ఒక సభను నిర్మించడానికి ఏర్పాట్లు చెయ్యమన్నాడు. ఒకనాడు విదురునితో సుయోధనుని అభిప్రాయం చెప్పాడు.

దానికి విదురుడు " దీనికి నేను అంగీకరింపను. పాండవులకు, కౌరవులకు విరోధం కలిగించడానికి నువ్వు ఎలా ప్రయత్నిస్తున్నావు. జూదం ఎంతటి శాంతస్వభావులకయినా విరోధం కలిగిస్తుంది. పాండవులు కౌరవులు కలిసి ఉండేట్లుచెయ్యి" అని అన్నాడు విదురుడు.

" విదురా! నీవు అనవసరంగా అనుమాన పడుతున్నావు. మీరు, భీష్ముడు ఉండగా అన్నదమ్ముల మధ్య విరోధం ఎందుకు ఏర్పడుతుంది. కాబట్టి నీవు ఈ జూదానికి అంగీకరించు. నీవు ఇంద్రప్రస్థానికి పోయి ధర్మరాజును తోడ్కొనిరా!" అని అన్నాడు ధృతరాష్ట్రుడు.

విదురుడు ఈ విషయాన్ని భీష్మునికి చెప్పాడు. ఇక్కడ ధృత రాష్ట్రుడు కూడా దుర్యోధనుని చూచి " కుమారా! ఈ జూదం ఎందుకు! దీని వలన మీలో విరోధము పుడుతుంది. మీ మధ్య విరోధము ఈ భూమిమీద జనులకు కీడుచేస్తుంది. విదురుడు కూడా జూదం సమ్మతం కాదు అని అన్నాడు. ఈరాజ్యాన్ని మీరు ఇరువురూ పాలించుకోండి. ధర్మరాజు సంపద కంటే నీకు ఐదు రెట్లు సంపద ఉన్నది. నీవు కూడా ఒక యాగం చెయ్యి. నీకు కూడా రాజులందరూ లెక్కలేనన్నికానుకలు ఇస్తారు." అని చెప్పాడు.

కాని దుర్యోధనుడు వినలేదు. " ఓ మహారాజా ధృతరాష్ట్రా! ధర్మరాజు జూదం ఆడుతుండగా చూడటం ఒక మహాయజ్ఞము. నేను సకలైశ్వర్యములు పొందడానికి అదే ఉపాయం. మీకు ఒక విషయం చెబుతాను. వినండి. మీరు అందరూ హస్తినాపురానికి వచ్చిన తదుపరి నేను మయసభను చూడటానికి అక్కడే ఉన్నాను. మయసభలో నేను అమితమయిన పరాభవానికి గురి అయ్యాను. నా పరాభవాన్ని చూచి చెలికత్తెలతో ఉన్న పాంచాలి నవ్వింది. ఆ సభలో నేను పడ్డ భంగపాటు నా మనస్సులో బాణంలా గుచ్చుకుని బాధ పెట్టుచున్నది. మనము మన శత్రువులైన పాండవుల వృద్ధిని ఉపేక్షించిన అది మనలను నాశనం చేస్తుంది. కావున పాండవుల ఐశ్వర్యాన్ని ఎలాగైనా అపహరించాలి. అప్పుడు గాని నా హృదయానికి ఉపశమనము కాదు." అని అన్నాడు దుర్యోధనుడు.

వెంటనే శకుని అందుకొని "సుయోధనా! ఎలాంటి సైన్యం లేకుండా, యుద్ధము చెయ్యకుండా, రక్తపుబొట్టు కిందపడకుండా, కేవలం పాచికలు దొర్లించి, సునాయాసంగా పాండవుల సంపదలు హరించి నీకు ఇచ్చెదను. నీవు దు:ఖించకు. ధర్మరాజును జూదానికి పిలిపించు. జూదం తో కాకుండా వేరేవిధంగా పాండవుల సంపద అపహరించడం ఎవ్వరితరమూ కాదు" అని అన్నాడు శకుని.

ఎవరు ఎన్నిచెప్పినా ధృతరాష్ట్రుడు జూదానికి ఇష్టపడలేదు. "మీరు ఎన్ని చెప్పినా నేను వినను. విదురుడు మంచి చెడ్డలు తెలిసిన వాడు. నీతికోవిదుడు. జూదం ఆడటం అనర్ధహేతువుఅని చెప్పాడు. అతని మాట ప్రకారం నేను నడచుకుంటాను. కాబట్టి జూదం మాట వదలి ఎప్పటి మాదిరి ఉండు" అని అన్నాడు ధృతరాష్ట్రుడు.

"తండ్రీ! విదురుడు ఎల్లప్పుడూ పాండవుల పక్షపాతి. పక్షపాత బుద్ధితో ఉన్న విదురుడు మనకు ఆప్తుడు ఎలా అవుతాడు? జూదం పురాణ కాలంలోకూడా ఉన్నది. స్నేహంతో ఆడుకునే జూదంలో దోషం లేదు. కాబట్టి జూదం ఆడటానికి శకునికి అనుమతి ఇవ్వండి. ధర్మనందనుని పిలిపించండి" అని అన్నాడు దుర్యోధనుడు.

ధృతరాష్ట్రుడు ఎంతో ఆలోచించాడు. తప్పని పరిస్థితులలో ఒప్పుకున్నాడు. విదురుడిని పిలిపించాడు. "విదురా! మనము కూడా ఒక సభ నిర్మించాము కదా! దానిని చూడటానికి ధర్మరాజును అతని తమ్ములను ఆహ్వానించు. నీతో తీసుకొని రా. పొద్దుపోవడానికి అక్కడ ఉన్న వేదిక మీద దుర్యోధనునితో ధర్మరాజు జూదం ఆడతాడు" అని అన్నాడు.

విదురుడు మరలా " జూదం అనర్థము వద్దు" అని ఎన్నోసార్లు చెప్పాడు. కాని ప్రయోజనం లేకపోయింది. ఇంక తప్పదనుకొని ఇంద్రప్రస్థానికి బయలుదేరాడు. ధర్మరాజు విదురుని సాదరంగా ఆహ్వానించాడు. విదురుడు తన రాకకు కారణం చెప్పాడు.

ధర్మరాజు విదురునితో " విదురా! మా పెదనాన్న మమ్ములను తీసుకుని రమ్మని నిన్ను పంపాడు. నీవు వచ్చినావు. సభను చూడటానికి వస్తాము కాని సభను చూచు సందర్భములో జూదము తగునా! జూదము వలన మాలో మాకు విభేధాలు రావా ! కాని ధృతరాష్ట్రుని ఆజ్ఞ మాకు శిరోధార్యము. అందుకని మీతో వస్తాము" అని అన్నాడు ధర్మరాజు.

తమ్ముళ్లతోనూ, ద్రౌపది తోనూ, ఇతర అనుచరులతో ధర్మరాజు హస్తినాపురానికి విదురునితో కలిసి వెళ్లాడు.

అక్కడ హస్తినాపురంలో, దుర్యోధనుడు, దుశ్శాసనాది కుమారులతోనూ, భీష్ముడు, ద్రోణుడు, శల్యుడు, శకుని, సైంధవుడు, అశ్వత్థామ, సోమదత్తుడు మొదలైన వారితో కలిసి ఉన్న ధృతరాష్ట్రునికి, భానుమతి మొదలయిన కోడళ్లతో కూడి యున్న గాంధారికి ధర్మరాజు నమస్కరించాడు. ద్రౌపది అందచందాలు చూచి గాంధారి కోడళ్లందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. అసూయచెందారు కూడా.

దుర్యోధనుడు తో కలిసి ధర్మరాజు, అతని తమ్ముళ్లు హస్తినలో నిర్మించిన కొత్త సభా భవనమును తిలకించారు. ఆ సభాభవనములో అందరూ సుఖాశీనులయ్యారు.

ఆ సమయములో దుర్యోధనుడు ధర్మరాజును చూచి " ధర్మజా! కొంచెంసేపు కాలక్షేపానికి జూదం ఆడుకుందాము. నీకు పాచికలు ఆడటంలో, జూదంలో ఆసక్తి కలదని విన్నాను. " అన్నాడు దుర్యోధనుడు.

దానికి ధర్మజుడు " సుయోధనా! జూదము, అందులోనూ మోసపూరితజూదము క్షత్రియ ధర్మము కాదు. రాజులు జూదము ఆడుట పాపపు పని. అందునా కుటిలమయిన వరితో జూదం తగదు. దాని వలన ఎంతటి వరైనా ధనం, ధర్మం, కోల్పోతారు. కాని ధర్మ ద్యూతములో గెలవడం పుణ్యము, కపటద్యూతములో గెలవడం మహా పాపం అని పెద్దలు చెప్పారు. " అని అన్నాడు ధర్మరాజు.

అప్పుడు శకుని ధర్మజుని చూచి "ధర్మజా! ద్యూతక్రీడలో నేర్పరులు, లోకజ్ఞానం కల వా రు, మధావులు, ఎంతో పేరుగాంచిన సుక్షత్రియులు, రాజనీతి తెలిసిన తమలాంటి వా రు జూదమును నిందించుట తగునా. అయినా బలహీనులయిన వా రు, బలవంతులను ఓడించాలంటే మాయలు చేయుట పరిపాటికదా తమరికి తెలియనిది ఏమున్నది. అయినా తమరు ఈ ద్యూతక్రీడకు భయపడినతో మాని వేద్దాము" అని అన్నాడు శకుని.

"శకునీ! బలవంతంగా ద్యూతానికి పిలువబడ్డాము. ఆడక తప్పుతుందా! ఎక్కువగా మాట్లాడటం ఎందుకు? కానివ్వండి." అన్నాడు ధర్మరాజు.

జూదమాడటం తప్పు అని తెలిసికూడా తప్పని సరి పరిస్థితులలో అంగీకరించాడు ధర్మరాజు. అక్కడున్న శకునిని, వివింశతిని, చిత్రసేనుని, వికర్ణుని చూచి "వీరిలో నాతో ఎవరు ద్యూతమాడెదరు" అని అన్నాడు ధర్మరాజు.

అంతలో దుర్యోధనుడు "ధర్మజా! నా పక్షాన శకుని జూదం ఆడుతాడు. అతడు ఒడ్డిన ధనరాసులు అన్ని నీవి" అన్నాడు.

"ఒకరి కోసం మరొకరు ఆడటం ఏమిటి ఇది అక్రమము" అని అనుకొన్నాడు ధర్మజుడు.

చేసేది లేక తన చేతి రత్నఖచిత కంకణాలు ప్రధమంగా పణంగా పెట్టాడు. జూదం స్నేహపూరితంగా సాగుతూఉంది. భీష్ముడు,

ధృతరాష్ట్రుడు, విదురుడు, కృపాచార్యుడు, ద్రోణుడు, అశ్వత్థామ వికల మయిన మనస్సులతో చూస్తున్నారు.

శకుని, తాను చేయించుకున్న ప్రత్యేకమయిన పాచికలతో జూదం ఆడుతున్నాడు. గెలుస్తున్నాడు.

ధర్మరాజులో మత్సరం పెరిగింది. ఒకదాని వెంట ఒకటి పందెం ఒడ్డుతూ ఓడిపోతున్నాడు. బంగారు భాండాగారాలు, వజ్ర, రత్న భాండా గారాలు, బంగారు నిధులు, అశ్వములు, ఏనుగులు, సేవకులు, దాస దాసీజనములు, జాతి గుర్రాలు, గోవులు, సేనావహిని, అన్నింటిని ఒకటి వెంట ఒకటిగా ఒడ్డి ఓడిపోయాడు.

ఇది చూచి విదురుడు ధృత రాష్ట్రునితో " దుర్యోధనుడు పాపాత్ముడు. వీడివలన కురు వంశం పాపంతో నిండబోతోంది. పాండవులు పరాయి వాళ్లుకారు కదా! దుర్యోధనుని నివారించు. ధర్మాన్ని రక్షించు. ఈ భూమిమీద ప్రజలను కాపాడు. పెద్దయుద్ధం నివారించు. దుర్యోధనుని బహిష్కరించు. ధర్మాన్ని కాపాడు. నీ కుమారుడు ధనం మీద అత్యాశతో బలవంతులతో యుద్ధానికి కాలు దువ్వు తున్నాడు. ఇంక ఉపేక్షింపకు. ఈ దుర్మార్గపు జూదాన్ని ఆపు" అని అన్నాడు.

పుత్రులమీది మమకారంతో ధృతరాష్ట్రుడు మౌనంగా ఉన్నాడు. అప్పుడు విదురుడు దుర్యోధనుని చూచి " సుయోధనా! నీవు ఈ ప్రకారంగా శకుని సహకారంతో పాండవుల సంపదను కొల్లగొడుతుంటే ప్రజలు నిన్ను ఛీ కొట్టరా? ఇలా మోసం చెయ్యటం మంచిదా?"అని

అన్నాడు.

అప్పుడు సుయోధనుడు విదురుని చూచి కోపంతో "విదురా! నువ్వు ఎప్పుడూ పాండవుల పక్షాన్నే మాట్లాడతావు. నువ్వు మాఇంట్లో ఉంటే విషసర్పం ఉన్నట్లే. శత్రువుల సంపదను సులభమయిన ఉపాయాలతో అపహరించటం రాజధర్మం. కాబట్టి మాకు బుద్ధులు చెప్పవద్దు." అని విసుక్కున్నాడు.

"సుయోధనా? నీకు చెడ్డ మాటలే ఇంపుగా ఉంటాయి. కాని మేలు చేసే మాటలను బలవంతాగా నయినా చెప్పాలి అందుకని చెప్పాను. మరల చెపుతున్నాను. పాండవులతో వైరము మంచిది కాదు" అని అన్నాడు.

ఇంతలో శకుని ధర్మరాజును చూచి "ధర్మజా! నీవు నీ సంపదనంతా పందెములో ఒడ్డి ఓడావు. తరువత పందెం ఏమిటి?" అని అడిగాడు.

అప్పటికే ధర్మరాజు ద్యూత వ్యసనానికి బానిస అయ్యాడు. తన సమస్త రాజ్యాన్ని ఒడ్డి ఓడిపోయాడు. తరువాత, బ్రాహ్మణులకు, దేవాలయాలకు ఇచ్చిన భూములు తప్ప మిగిలిన సమస్త ఆస్తులను ఒడ్డి ఓడిపోయాడు. తన తమ్ములు నలుగురిని పందెంగా ఒడ్డి ఓడిపోయాడు. ఆఖరున తనను తాను ఒడ్డుకున్నాడు. ఓడిపోయాడు.

అప్పుడు శకుని చూచి "ధర్మజా! అదేమిటి ధర్మజా! నిన్ను నువ్వు ఏల పందెంలో ఒడ్డుకున్నావు? నీవద్ద ఒడ్డడానికి మరొక ధనం

ఉందిగా మరచి పోయావా ? నీ భార్య ద్రౌపది నీధనం కాదా?" అని శకుని ఎత్తి పొడిచాడు.

అప్పుడు మరల పాచికలు అందుకున్నాడు ధర్మరాజు.. తన భార్య ఐన ద్రౌపదిని జూదంలో పణంగా పెట్టాడు. మరల ఓడిపోయాడు. అప్పుడు ఆట చాలించాడు.

ఇది అంతా చూస్తున్న భీష్మ ద్రోణులకు నోట మాట రాలేదు. విదురు దు:ఖిస్తున్నాడు. దుశ్శాసనుడు, కర్ణుడు, సైంధవుడు ఆనం దంతో ఒకరి ముఖాలు ఒకరు చూచుకున్నారు.

అప్పుడు ధృతరాష్ట్రునికి తెలివి వచ్చింది. " విదురా ఏమయింది? ఎవరెవరు ఏయే పందాలు ఒడ్డారు?" అని అడిగాడు.

అప్పుడు దుర్యోధనుడు విదురుడిని చూచి " నా ఇల్లు తుడువ డానికి దాసి ద్రౌపదిని పిలుచుకొని రా!" అని ఆజ్ఞాపించాడు.

" ఛీ! నీవంటి మూర్ఖుడు లేడు. అయినా ఇలాంటి పనికి నన్ను పంపుతారా. ద్రౌపది ఎవరు? సమస్త భూమండలానికి పట్టమహిషి. ఆ సాధ్విని అవమానిస్తారా?" అని అన్నాడు.

అప్పుడు సుయోధనుడు ప్రాతిగామి అను సూతనందనుని పిలిచి " నీవు పోయి ద్రౌపదిని సభకు తోడ్కొనిరా!" అని ఆజ్ఞాపించాడు.

పాతిగామి ద్రౌపది వద్దకు పోయి " అమ్మా! ధర్మరాజు జూదంలో

సమస్త సామ్రాజ్యాన్ని, తమ్ములను, తనను, నిన్ను ఒడ్డి ఓడి పోయాడు. దుర్యోధనుడు నిన్ను సభకు తీసుకొని రమ్మని నన్ను పంపాడు. పదమ్మా పోదాము" అని అన్నాడు.

దానికి ద్రౌపది " అయ్యా! ఏ యుగంలో అయినా ఇలాంటి చెడ్డజూదగాడు, తన భార్యను ఒడ్డి ఓడిపోయిన వా డు ఉన్నాడా? ధర్మరాజు ఇలా చేశాడా? అయినా తను కూడా ఓడి పోయినాడు అంటున్నావు. ముందు తాను ఓడి నన్ను ఓడాడా? లేక ముందు నన్ను ఓడి తాను ఓడాడా? అనే విషయం నీకు తెలుసా? నీకు తెలియకపోతే ఆ జూదగాడిని అడిగి తెలుసుకొని వచ్చి నన్ను తీసుకొని పో!" అని అన్నది.

ప్రాతిగామి తిరిగి వచ్చి అదే విషయాన్ని అందరికి చెప్పాడు. దానికి సుయోధనుడు "ఇది సమాధానం చెప్ప వీలుకాని విషయం. ఇక్కడి కే వచ్చి అడగమను. నీవు పోయి ద్రౌపదిని తీసుకొని రా!" అని పంపాడు.

" అమ్మా నీవు అడిగిన విషయాన్ని తెలుసుకోడానికి నిన్ను అక్కడి కే రమ్మన్నారు. రా అమ్మా!" అని అన్నాడు.

చేసేది లేక ద్రౌపది, ఏక వస్త్రంతో సభకు వచ్చింది. ధృతరాష్ట్రుని పక్కన నిలబడింది. ద్రౌపది దుస్థితి చూచి పాండవులు తలలు వంచు కున్నారు.

అప్పుడు సుయోధనుడు దుశ్శాసనుని చూచి "నీవు పోయి ద్రౌపదిని ఇక్కడకు తీసుకొని రా!" అని అన్నాడు.

అప్పుడు ద్రౌపది ఒక్క పరుగున గాంధారి పక్కకు పోయి నిల బడింది.

అది చూచి దుశ్శాశనుడు, "నువ్వు ఎక్కడికి పోతావు నిన్ను శకుని జూదంలో గెలిచాడు. నువ్వు సుయోధనుని సొత్తు అయినావు. నీ భర్తలు నిన్ను, తమను, రాజ్యాన్ని జూదంలో ఓడిపోయారు" అని అంటూ దగ్గరకు వచ్చాడు.

"అయ్యా నేను రజస్వలను. ఏకవస్త్రను. నన్ను ముట్టవద్దు. సభలోకి రాలేను" అని అన్నది.

దానికి దుశ్శాసనుడు నవ్వి "నీవు ఏక వస్త్రవయినా, విగత వస్త్ర వయినా రాక తప్పదు నేను నిన్ను తీసుకొని పోతాను" అంటూ దుశ్శాశనుడు ద్రౌపది కురులు పట్టుకొని ఈడ్చుకుంటూ బలవం తంగా సభలోకి తీసుకొని వచ్చాడు.

అప్పుడు ద్రౌపది సభలో ఉన్న కురు వంశ పెద్దలను చూచి "అయ్యా! ఈ దుశ్శాసనుడు నన్ను ఈ సభకు ఈడ్చుకొని వచ్చాడు. మీరందరూ చూస్తూ ఉండగా అవమానించాడు. అధర్మం పెరిగి పోయింది" అని అంటూ భయంతో మనసులో శ్రీకృష్ణుని ధ్యానించింది.

ఇది అంతా చూచి భీముడు ధర్మరాజును చూచి ఇలా అన్నాడు. "ఓ ధర్మరాజా! ఈరాజ్యము, నీ తమ్ములము నీ వశంలో ఉన్నాము కాబట్టి మమ్ములను జూదంలో ఒడ్డావు ఓడావు. అది ఉచితము. కాని ద్రుపదరాజ పుత్రిని జూదంలో పణంగా పెట్ట తగునా?

దాని వలననే కదా ద్రౌపది అవమానాల పాలయినది. జరుగుతున్నది అధర్మ ద్యూతము అని తెలిసి నువ్వు జూదం ఆడావు. నీ చెయ్యి కాల్చాలి కదా!" అని కోపంతో అన్నాడు.

అప్పుడు అర్జునుడు భీముని చూచి, "అన్నయ్యా! స్నేహంగా ఆడు కొనే జూదానికి, ధర్మయుద్ధానికి పిలిస్తే పోకుండా ఉండకూడదు అనే ధర్మాన్ని పాటించి వచ్చాడు ధర్మరాజు. . కాని దైవం విపరీత్యమయింది. ఏమి చేస్తాము." అని అన్నాడు.

అప్పుడు వికర్ణుడు(సుయోధనుని తమ్ముడు) సభాసదులను చూచి ఇలా అన్నాడు. "ఈ సభలో ఉన్న కురు వృద్ధులు, గురువులు, పెద్దలు అందరూ మౌనంగా ఉన్నారు. కనీసం మిగిలిన ధర్మజ్ఞులు అయినా ఆలోచించండి. ఇక్కడ జరుగుతున్నది ధర్మమా?" అని అడిగాడు.

ఎవరూబదులు చెప్పలేదు. అప్పుడు వికర్ణుడు మరల ఇలా అన్నాడు " నేను ఇక్కడ ధర్మనిర్ణయం చేస్తాను. జూదము, వేట, మద్యపానము, అతిగా తినడం ఈ నాలుగూ దుర్వ్యసనాలు. వీటిలో చిక్కిన మానవుడు ధర్మం తప్పి ప్రవర్తిస్తాడు. అలాంటి మానవులు చేసే పనులు లెక్కలోకి రావు. ఒక జూదరి చేత పిలువబడిన, వ్యసన పరుడయిన, మరో జూదరి ధర్మరాజు, జూదంలో ఓడి పోయిన ధర్మరాజు, పాండవుల కందరికి ఉమ్మడి ధనమయిన ద్రౌపదిని పణంగా పెట్టాడు. ఓడాడు. కాబట్టి ఇది అధర్మము. పైగా ఏక వస్త్రను సభకు తీసుకు రావడం అన్యాయం." అని అన్నాడు వికర్ణుడు.

దానికి కర్ణుడు వికర్ణుని చూచి ఇలా అన్నాడు. "చిన్న వాడివి. ఎవ్వరూ తెలుసుకోడానికి ఇష్టపడని ధర్మం నీవు ఎందుకు చెప్పవలసి వచ్చింది. పెద్దలు ఉన్న చోట చిన్న వారికి అధిక ప్రసంగం తగునా? ధర్మరాజు ద్రౌపదిని జూదంలో పణంగా పెట్టి ఓడిపోయాడు. ద్రౌపది ధర్మరాజు ధనము. కాబట్టి ద్రౌపది ధర్మవిజిత. లేకపోతే పాండవులు ఎందుకు అంగీకరిస్తారు. ద్రౌపది పెక్కుమంది భర్తలు కలది. కనుక ద్రౌపది బంధకి. అలాంటి వారిని బట్టలు లేకుండా తీసుకువచ్చినా అధర్మం కాదు" అని అన్నాడుకర్ణుడు .

ఈ మాటలు సుయోధనుడు విన్నాడు. "ఆహా! బాగుంది. దుశ్శాసనా! పాండవులవి, ద్రౌపదివి వస్త్రాలు లాగి తీసుకో!" అని అన్నాడు.

ఆ మాటలు విని దుశ్శాసనుడు "ఇది ధర్మము అధర్మము" అని ఆలోచించక ద్రౌపది కట్టుకున్న చీర పట్టుకు లాగాడు. కాని విచిత్రంగా ద్రౌపది కట్టుకున్న చీర నడుము భాగాన్ని వదలడంలేదు. అలాంటి చీరలే లాగుతుంటే వస్తున్నాయి. విప్పినచీరలు గుట్టలా పడ్డాయి. కాని ద్రౌపది నడుము మీద చీర అలాగే ఉంది. ఇది చూచి దుశ్శాసనుడు సిగ్గుతో తలవంచుకున్నాడు.

ఇదంతా చూచి భీముడు కోపించి సభలో ఇలా అన్నాడు. "కురు వృద్ధులు, బంధువులు, అనేకమంది చూచు చుండగా, ఈ ప్రకారం ద్రౌపదిని అవమానం చేసిన దుశ్శాసనుని, సుయోధనుడు చూస్తూ ఉండగా, యుద్ధంలో ఘోరంగా చంపి, అతని వక్షస్థలం చీల్చి, రక్తం తాగుతాను. ఇలా చేయక పోతే నేను నా పితృ పితామహులకు

పుట్టలేదు" అని భీముడు భీకరమయిన ప్రతిజ్ఞ చేసాడు.

సభలోని అందరూ "కుమారుడి మీద ప్రేమతో ధృతరాష్ట్రుడు ద్రౌపది అడిగిన దానిని ఉపేక్షించాడు" అని అనుకన్నారు.

అప్పుడు విదురుడు లేచి అందరిని శాంతపరిచి "అందరూ ద్రౌపది అడిగిన దానిని గురించి ఆలోచించండి. ఈ వికర్ణుడు చిన్న అయినా బృమస్పతిలా ధర్మం మాట్లాడాడు. ధర్మం తెలిసి కూడా, ఏదయినా లాభాన్ని ఆశించి కాని, లోభంతో కాని, పక్షపాతంతో గాని మరొక విధంగా పలికితే అది అసత్య దోషం అవుతుంది. పూర్వం ప్రహ్లాదుని కొడుకు విరోచనుడు, సుధన్వుడు అనే బ్రాహ్మణుడు ఒక కన్య విషయంలో నేను ఎక్కువ అంటే నేను ఎక్కువ అని తగవులాడుకున్నారు. న్యాయం కోసం ప్రహ్లాదుడి దగ్గరకు పోయారు. కొడుకు విషయంలో తీర్పు చెప్పడానికి జంకి కశ్యపుని సలహా అడిగాడు ప్రహ్లాదుడు. దానికి కశ్యపుడు ప్రహ్లాదునితో ఇలా అన్నాడు. "న్యాయ మూర్తి సాక్ష్యాలను, ధర్మాన్ని అనుసరించి తీర్పు చెప్పాలి. ఎవరైనా న్యాయం కోసం సభకు వస్తే, న్యాయమూర్తి ధర్మం చెప్పాలి అలా చెయ్యకపోతే ఆ న్యాయమూర్తికి, సభాసదులకు పాపం వస్తుంది. కాబట్టి కామ క్రోధాదులకు అతీతంగా న్యాయం చెప్పు" అని అన్నాడు. ప్రహ్లాదుడు సంతోషించి, తన కొడుకు అని కూడా ఆలోచించకుండా, సుధన్వుడే గుణవంతుడు అని తీర్పుచెప్పాడు. కాబట్టి మనం ఈ నాడు ద్రౌపదికి న్యాయం చెయ్యకపోతే అందరికి పాపం వస్తుంది" అని అన్నాడు విదురుడు.

కాని దుర్యోధనునికి భయపడి ఎవ్వరూ నోరు విప్పలేదు. ద్రౌపది

సభా సదులను చూచి "నేను పాండవుల ఇల్లాలిని. లోకారాధ్యుడయిన శ్రీకృష్ణుని సోదరిని. ఇప్పుడు ఇలా అవమానింప బడ్డాను. నేను అడిగిన దానికి ఎందుకు బదులు చెప్పరు? నేను దాసినా? అదాసినా? చెప్పండి" అని దు:ఖంతో అడిగింది.

అప్పుడు భీష్ముడు "అమ్మా నీవు అడిగిన ప్రశ్నకు ధర్మరాజు ఒక్కడే సమాధానం చెప్పగలడు" అని అన్నాడు.

అప్పుడు కర్ణుడు ద్రౌపదిని చూచి "తరుణీ! ఐదుగురు భర్తల కంటే ఒక్క భర్త మంచిది కదా! జూదంలో భార్యను ఒడ్డి ఓడి పోని వ్యక్తిని భర్తగా ఎంచుకో!" అని ఎగతాళి చేశాడు. అప్పుడు సుయోధనుడు, ద్రౌపదిని చూచి "రా! వచ్చి నా తొడమీద కూర్చో" అని సైగ చేశాడు.

అది చూచాడు భీముడు. "రాజ్యసంపద వలన కలిగిన మదంతో, నువ్వు ద్రౌపదిని తొడమీద కూర్చోమని సైగ చేసిన ఈ దురాత్ముని, నా గదతో తొడలు విరుగ గొడతాను!" అని ముందుకు ఉరికాడు.

అప్పుడు భీష్ముడు, విదురుడు, ద్రోణుడు ఇది తగిన సమయం కాదని భీముని శాంతింప చేశారు.

అప్పటికి చలించింది గాంధారి. విదురుని తీసుకొని ధృతరాష్ట్రుని వద్దకు వచ్చింది. ద్రౌపదికి జరిగిన అవమానాన్ని వివరించింది. ధృతరాష్ట్రుడు కుమారుని పిలిచాడు. "సుయోధనా, పాండవ పట్టమహిషిని ఇలా అవమానించడం తగునా? నీకారణంగా

పాండవులు ఎంతో దు:ఖితులయ్యారు. అని ద్రౌపదిని పిలిచాడు. "అమ్మా ద్రౌపదీ! నా కోడళ్లందరిలో నీవు గౌరవింప తగిన దానివి. నీకు ఏమి కా వా లో కోరుకో ఇస్తాను" అని అన్నాడు.

అప్పుడు ద్రౌపది, "ముందు నా భర్తను దాస్యంనుండి విముక్తుని చెయ్యండి." అని అడిగింది. ధృతరాష్ట్రుడు అలాగే అన్నాడు. ఇంకో వరం కోరుకోమన్నాడు.

"ధర్మరాజు నలుగురు తమ్ములను దాస్యవిముక్తులను చెయ్యండి. వారి వారి ఆయుధాలు, గృహాలు ఇప్పించండి." అని అడిగింది.

" సరే ఇచ్చాను. ఇంకో వరం కోరుకో!" అని అడిగాడు.

అప్పుడు ద్రౌపది " వై శ్యసతి ఒక వరము, క్షత్రియ సతి రెండువరాలు, శూద్రసతి మూడువరాలు, కోరుకోవచ్చును. కాబట్టి నేను ఇంక వరాలు కోరరాదు" అని బదులు చెప్పింది.

తనకోడలి ధర్మనిరతికి ఎంతో సంతోషించాడు ధృతరాష్ట్రుడు. ధర్మరాజును, భీమాది సోదరులను పిలిపించాడు. ధర్మరాజు జూదంలో పోగొట్టుకున్న రాజ్యాన్ని, సమస్తసంపదలను తిరిగి ఇచ్చాడు. " నేను బుద్దిలేక జూదాన్ని ఉపేక్షించాను. నేను అల్పబుద్దిని. పైగా వృద్ధుడను. మీ తల్లి గాంధారిని చూచి దుర్యోధనాదులు మీ పట్ల చేసిన చెడ్డపనులు మనసులో పెట్టుకోవద్దు. మీరు ఇంద్రప్రస్తానికి పోయి హాయిగా రాజ్యం చేసుకొండి" అని దీవించాడు.

అప్పుడు భీముడు " సతి కారణంగా పాండవులకు రాజ్యం సంప్రాప్తించింది అనడం కంటే మరొక కష్టం ఏముంటుంది. వీరందరిని యుద్ధంలో ఓడించి మా రాజ్యం తీసుకుంటాను" అని అన్నాడు.

ధర్మరాజు భీముని వారించాడు. అందరూ ఇంద్రప్రస్థానికి వెళ్లారు. దుర్యోధనుడు, కర్ణుడు, శకునితో ఆలోచించాడు. ధృతరాష్ట్రుని దగ్గరకు వచ్చాడు.

"తండ్రీ! శత్రువులను చంపడం వివేకము అని దేవగురువు చెప్పాడు. పాండవులు మనకు శత్రువులు. ఎంత చేసినా పాండవులకు మనం మంచి వాళ్లము కాము. మనం వాళ్లను విడిచి పెట్టి తప్పు చేశాము. గాండీవం అర్జునుడు, గదను భీముడు, నకుల సహదేవులు కత్తులు పట్టితే గెలవడం కష్టం. కాబట్టి పాండవులను మరల జూదానికి పిలిపించి, జూదం ఆడించి, నిర్వాసితుల చెయ్యడం తక్షణ కర్తవ్యం." అని అన్నాడు.

దానికి ధృతరాష్ట్రుడు ఒప్పుకున్నాడు. మరల జూదం ఆడటానికి ధర్మరాజును పిలుచు కొని రమ్మని ప్రాతిగామిని పంపాడు. తండ్రి ఆజ్ఞ దాటరాదని మరల ధర్మరాజు జూదానికి వచ్చాడు. అందరూ కూర్చున్నారు.

అప్పుడు శకుని ధర్మరాజుతో ఇలా అన్నాడు. "ధర్మజా! ధృతరాష్ట్ర మహారాజు మీరు పోగోట్టుకున్న రాజ్యాన్ని సమస్త సంపదలు ఇచ్చాడు. ఇంక అవి జూదంలో పెట్టడం తగదు. ఇప్పుడు ఒక వినూత్నమయిన

పందెం. ఓడిన వారు, వల్కలములు ధరించి, కందమూలములు, ఫలములు తింటూ, పన్నెండేళ్లు వన వాసము చెయ్యాలి. తరు వాత, పదమూడవ ఏడు జనపదంలోనే అజ్ఞాతంగా బతకాలి. ఆ అజ్ఞాతంలో బయటపడితే మరల 12 ఏళ్లు అరణ్య వాసం ఒ క ఏడు అజ్ఞాతవసం చెయ్యాలి. ఇదే పందెం. మీకు ఇష్టం అయితే జూదం ఆడుదాము." అని అన్నాడు.

"సరే!" అన్నాడు ధర్మరాజు. జూదం ఆడాడు ఓడిపోయాడు. పాండవులు అరణ్యానికి పోవడానికి సిద్ధంఅయ్యారు.

పాండవులు భీష్మ, ద్రోణ, కృపా చార్యుల వద్ద సెలవు తీసుకున్నారు. తల్లి కుంతీ దేవి వద్దకు వచ్చారు.

"పుత్రులారా! ఇలాంటి దుస్థితి చూడాల్సి వస్తుందని మీ తండ్రి, మాద్రి ముందే స్వర్గానికి పోయారు. నేను దురదృష్టవంతురాలిని. శ్రీకృష్ణా! నా కుమారులను కాపాడు!" అని ప్రార్థించింది.

కొడుకులను కోడలిని దీవించి పంపింది. అందరూ అడవులకు పయనం అయ్యారు.

కోపం నిండిన తన చూపుల వలన జనం దహించబడతారని, ధర్మరాజు ముఖానికి వస్త్రము అడ్డపెట్టుకున్నాడు. ఎట్టకేలకు యుద్ధంలో తన బాహు బలాన్ని ప్రదర్శించే అవకాశం వచ్చిందని, భీముడు రొమ్ము విరుచుకుంటూ నడుస్తున్నాడు. ఇంతకంటే ఎక్కువగా శరసంధానం చేసి శత్రువులను హతమారుస్తాను అని అర్జునుడు

ఇసుకను చేతితో నేలమీద చల్లుతూ నడుస్తున్నాడు అర్జునుడు. తమ అంద చందాలు చూసి జనులు దుఃఖపడతారని, నకుల సహదేవులు మలిన దేహాలతో నడుస్తున్నారు. తడిసిన బట్టలతో, విడిన కురులతో, దుఃఖిస్తూ , భర్తలను పోగొట్టుకొని కౌరవుల భార్యలు కూడా తన మాదిరి రాజ్యం వదలి పోతారని, ద్రౌపది పాండవుల తో నడిచింది. పాండవులతో పాటు పురోహితుడు ధౌమ్యుడు, వేలాది బ్రాహ్మణులు పాండవులను అనుసరించారు. ఆ ప్రకారంగా, పాండవులు అరణ్యాలకు పయనమయ్యారు.

మహాభారతము,

సభాపర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

సమాప్తము.

మహా భారత కధను చదువుతున్న పాఠకులకు నాదొక విన్నపము.
తెలిసో తెలియకో చేసే విన్నపము.
అవధరించండి.

సభాపర్వము లోనే సభ అనే పదం ఉంది. సభ అంటే ఒకటి మయసభ. రెండవది పాండవులు జూదం ఆడటానికి ధృతరాష్ట్రుడు నిర్మింపచేసిన సభ. ఈ రెండింటికి ప్రాధాన్యత ఉంది. ఈ రెండు లేకపోతే మహా భారత కధ ముందుకు నడవదు. ధర్మరాజు నిర్వహించిన రాజసూయంతోనే పరిసమాప్తి అయి ఉండేది.

సుయోధనుడు అందరితో పాటు హస్తినకు పోకుండా మయసభ చూద్దామని ఉండిపోయాడు. అవమానాలపాలయ్యాడు. పైగా రాజసూయంలో ధర్మరాజుకు వచ్చిన కానుకలు చూచి అసూయ చెందాడు. ఆ సంపదనంతా హరించాలని, తనకు అవమానం చేసినందుకు పాండవులకు తగినశాస్తి చెయ్యాలని కోరిక పుట్టింది. అగ్నికి ఆజ్యంపోశాడు శకుని. ఫలితంగా జూదం. ద్రౌపదికినిండు సభలో అవమానము. పాండవులకు అరణ్య వాసము.

ఇంక జూదము అది జరిగిన విధము.

ధర్మరాజు జూదానికి ఎందుకు ఒప్పుకున్నాడు..

ప్రధమంగా ధర్మరాజుకు జూదం ఆడటం ఇష్టంలేదు. జూదం క్షత్రియ ధర్మంకాదు. రాజులు జూదం ఆడటం పాపపు పని అని అన్నాడు. అనంతరం, ధర్మంగా ఆడే జూదంలో గెలవడం ధర్మ యుద్ధంలో

జయించడం లాంటిది. అని అసితుడయిన దేవలుడు చెప్పాడు అని కూడా అన్నాడు. జూదాన్ని సమర్థించాడు ధర్మరాజు.
జూదమాడ టానికి భయపడితే మానుకో అని శకుని రెచ్చగొట్టాడు.
బలవంతంగా ద్యూతానికి పిలిస్తే వెనుకకు తిరిగి వెళ్లడమా కానివ్వండి అని ద్యూతానికి పూనుకున్నాడు.

అంటే ప్రథమంలో జూదం పాపం అన్న ధర్మజుడు పంతానికి ఒప్పు కున్నాడా? ఉండొచ్చు!

ఇంక జూదం జరిగిన తీరు.

ఆడేది సుయోధనుడు. కాని అతనికి మారు శకుని పందెం వేసు _తున్నాడు. అది సరికాదు విషమం అని అనుకుంటూనే ప్రథమ పందెం ఒడ్డాడు. కనీసం అప్పుడయినా ఇది అన్యాయం అని అనలేదు. అంటే ధర్మరాజు వ్యసనానికి లోబడ్డాడా?

ప్రథమ పందెం శకుని జయించాడు.
ధర్మరాజులో పట్టుదల పెరిగింది.

చూడు ఇంక నిన్ను నేను ఓడిస్తాను అని జూదం ఆడాడు ధర్మరాజు.

అంటే మామూలుగా మనం ఒక ఆట ఓడితే చూడు నా తఢాఖా రా నీ అంతు చూస్తాను అని అంటాం కదా! ధర్మరాజు కూడా అలాగా అన్నాడా! . మరి ధర్మరాజులోని ధర్మస్వరూపుడు ఏమయ్యాడు?

జూదంలో ధర్మరాజు ఒకటి పోతే ఒకటి ఒడ్డుతూనే ఉన్నాడు. ఓడుతున్నాడు. కాని ఆట మానలేదు. ఎందుకు?

మామూలు పేకాటలో కూడా, కాస్త చెయ్యి తగ్గుముఖంలో ఉంటే ఆట మానేస్తారు కదా. అలాగే స్టాక్ మార్కెట్టులో కూడా, ఒక షేరు కొని, దానికి స్టాప్ లాస్ పెట్టుకొని నష్టాన్ని పరిమితం చేసుకుంటారు కదా!. ఈ పాటి మామూలు పరిజ్ఞానంకూడా ఆనాటి ధర్మరాజుకు లేదా?

దీనిని బట్టి చూస్తే మనకుఏమి అనిపిస్తుంది. అప్పటికి ధర్మరాజు అర్భకుడు. ధర్మసూక్ష్మాలు అంతగా తెలియదు. ఒక మామూలు మనిషి. కాని చుట్టు ఉన్న జనం ధర్మరాజును సాక్షాత్తు ధర్మస్వరూపుడు అనగానే నిజమనుకున్నాడు. కాని జితేంద్రియత్వము, సుఖదు:ఖాలను సమా నంగా చూచే సంయమనము ధర్మరాజుకు అలవడలేదు. ఒక పందెం ఓడగానే మామూలు జూదరిలానే ప్రవర్తించాడు. అందుకే ద్రౌపది ధర్మరాజును జూదరి (యక్కితవు నడిగి వచ్చి) అని సంబోధించింది. కితవుడు అంటే జూదరి అని అర్థం.

ఇంక రాజ్యము, సంపదలు. ఈ సంపదలన్ని పాండవులకు ప్రథమంలో లేవు కదా! రాజసూయంతో వచ్చాయి. జూదంలో పోయాయి. ఎలా వచ్చాయో అలా పోయాయి. మూన్నాళ్ల ముచ్చట గా మిగిలిపోయాయి. ఆకస్మికంగా వచ్చిన సంపద అహం కారాన్ని అభిమానాన్ని కలిగిస్తుంది. నారదుడు వచ్చి పాలకులు అనుసరించ వలసిన ధర్మాలు బోధించినా, ధర్మరాజుకు జ్ఞానోదయం కలగలేదు. నారదుడు చెప్పిన మాటలను పెద్దగా పట్టించుకోకుండా, మయ సభను చూచారా అని మాట మార్చాడు.

జీవితంలో అనుభవానికి మించిన పాఠం మరొకటి లేదు. అందుకే ధర్మరాజు జూదం ఆడుతూ అన్ని పోగొట్టుకుంటుంటే ఎవ్వరూ ఒక్క మాట కూడా అనలేదు. ధర్మరాజును జూదం మాను అని చెప్ప లేదు. ఎందుకని? సమాధానం లేదు. ఎంతసేపటికి విదురుడు ధృతరాష్ట్రునికి, సుయోధనునికి చెప్పాడు కాని ధర్మరాజు వద్దకుపోయి జూదం అధర్మం-- మాను-- అని చెప్పలేదు. ఇంత జరుగుతున్నా భీష్ముడు నోరు విప్పలేదు. అంతా అయిన తదుపరి ఒక్క మాట అన్నాడు.

----నీ ప్రశ్నంబునకు నుత్తరంబ యుధిష్ఠిరుండు సెప్పవలయు గాని నాడు ధర్మ సూక్ష్మత యెవ్వరికి నెఱుంగ గహనంబు. దీని ఫలంబు యిక్కులపాంశను లనుభవింతురు-----

ఇవి భీష్ముడు అన్నమాటలు. అంటే చేజేతులా జూదం ఆడి పోగొట్టు కుంటే మనం ఏం చేస్తాము అనా. లేక ఒక పక్క జూదం ఆడి పెళ్లాంతో సహా అందరిని పోగొట్టుకొని ఉంటే ఇంకా ధర్మసూక్ష్మము అతనికే తెలియును అని అవహేళన చెయ్యడమా లేక ఆ పరిస్థితులలోకూడా పొగడ్డమా!

ఇంక శకుని నిర్వహించిన పాత్ర.

శకుని సుయోధనునికి మేనమామ. గాంధారికి సోదరుడు. గాంధార దేశానికి మహారాజు. మహాభారతంలో శకుని పాత్ర ప్రథ మంగా ఆది పర్వము, పంచమాశ్వాసము, 12 వ వచనంలో

కనబడుతుంది.

----నంత నక్కన్యం దోడ్కొని దాని సహోదరుండయిన శకుని మహా విభూతితో హస్తినాపురంబునకు వచ్చిన------

అంటే తన సోదరి గాంధారిని తీసుకొని శకుని హస్తినకు వచ్చాడు. ధృతరాష్ట్రునితో పెళ్లి జరిపించాడు. తర్వాత చాలా కాలానికి సుయో ధనుడు పుట్టాడు.

కాని మనకు శకుని గురించి ఒక కథ ప్రచారంలో ఉంది. శకునిని, అతని సోదరులను, తండ్రిని సుయోధనుడు నేలమాళిగలో బంధించినట్టు, పిడెకెడు అన్నం పెట్టినట్టు, అవి శకుని మాత్రం తిని బతికినట్టు, మిగిలిన సోదరులు తండ్రి మృతి చెందినట్టు, అప్పటినుండి శకుని సుయోధనుని మీద పగపట్టినట్టు, తండ్రి ఎముకలతో పాచికలు తయారు చేయించి శకుని మాయా జూదం ఆడినట్టు ఉంది. కాని ఆ కథకు భారతంలో ఏ ఆధారము లేదు. పైన చెప్పినట్టు శకుని హస్తినకు వచ్చిన తర్వాత చాలా కాలానికి సుయోధనుడు పుట్టాడు. సుయో ధనుడు పెరిగి పెద్దయి యువరాజు అయి, శకునిని అతని తండ్రిని అలా హింస పెట్టాడుఅంటే నమ్మతగ్గదిగా లేదు. అది కాలానుగుణంగా ఎవరో ఔత్సాహికులు రాసిన ప్రక్షిప్త కథ అని నా అనుమానం.
మరి శకుని తన రాజ్యాన్ని వదిలిపెట్టి హస్తినలో ఉన్నాడు ఎందుకు?

ఉన్నవా డు ఉండకుండా సుయోధనుడు చేసే ప్రతి చెడ్డ పనికి వంత పాడుతుంటాడు. ఇంకా ప్రోత్సహిస్తుంటాడు. కారణం. ఇంతవరకు జరిగిన కథను బట్టి మనం ఇలా ఊహించవచ్చు.

శకుని ఒక గొప్ప దేశభక్తుడు. ఆనాటి రాజకీయ పరిస్తితులు ఎలా ఉన్నాయి అంటే, యావత్తు భారత దేశాన్ని కురు వంశము పాలిస్తోంది. అనువంశికంగా, రాజ్యం కుటుంబంలో జ్యేష్ఠునికి చెందుతుంది. ఆ ప్రకారంగానే గుడ్డి వా డు అయినా ధృతరాష్ట్రుడు రాజయ్యాడు. అతని ప్రతినిధిగా అతని తమ్ముడు పాండురాజు రాజ్యాన్ని విస్తరించాడు. తర్వాత కారణాంతరాలవల్ల పాండురాజు వనాలకు పోయాడు. అక్కడే అతనికి 5గురు పిల్లలు(పాండవులు) పుట్టారు. పాండురాజు మరణా నంతరం పాండవులు తల్లి తో సహా హస్తినకు వచ్చారు. వా రసత్వ పోరు ఆరంభం అయింది. చిట్టచివరకు భాగం పంచాడు పెదనాన్న. ఎందుకూ పనికిరాని ఖాండవప్రస్థాన్ని ఇచ్చి ఏలుకోమన్నాడు. సరే అన్నారు పాండవులు. కృష్ణుని సాయంతో ఖాండవ ప్రస్థాన్ని ఇంద్రప్రస్థంగా మార్చుకున్నారు. రాజసూయం చేసారు. అటు కాశ్మీరం నుండి, ఇటు కన్యాకుమారి వరకు అటు గుజరాత్ నుండి ఇటు అస్సాం వరకు జయించారు. ఒకే తాటిమీదికి తెచ్చారు. ఇది చూచి కన్నుకుట్టింది సుయోధనునికి. రాజ్యం అపహరించాలని అనుకున్నాడు. శకుని తో సంప్రతించాడు. అప్పుడు శకుని ఇలా ఆలోచించి ఉంటాడు.

అటు ధర్మరాజు స్థాపించిన రాజ్యం, ఇటు సుయోధనుని రాజ్యం కలిపితే, యావత్తు భరతఖండం కురువంశం అధీనంలో ఉంది. దీనికి సమర్థుడైన చక్రవర్తి ఎవరు? ఉండేది ఇద్దరు.

ఒకడు దుర్యోధనుడు. అతను దుష్టుడు, దుర్మార్గుడు. నిరంకుశుడు. ప్రజాకంటకుడు. విషయలోలుడు. దురభిమాని. చక్రవర్తి కాదగ్గ లక్షణాలు ఏకోశానా లేవు.

రెండు ధర్మరాజు. మంచి వా డు, యోగ్యుడు మహాసాత్త్వికుడు. రాజసం లేదు. అందుకే అజాతశత్రువు అయ్యాడు. ఏదో కొంత ధర్మశాస్త్రం చదువు కున్నాడు. కాని పరిపూర్ణత్వంలేదు. వంది మాగధులు చుట్టుచేరి అహా ధర్మాత్ముడు ఓహో ధర్మస్వరూపుడు అనగానే ఉబ్బిపోయి అంతా తనకు తెలుసు అనుకుంటున్నాడు.

ఏమి చేసినా బాగు పడని సుయోధనుని కన్నా, కొంచెం అనుభవంతో మంచి చక్రవర్తి కాదగ్గ లక్షణాలు ధర్మరాజుకే ఎక్కువ ఉన్నాయి. అందుకే ధర్మరాజును యావద్భారత దేశానికి చవ్రర్తిని చెయ్య నిశ్చయించాడు. కాని, అంతకు ముందు రాజ్యం అంతా ఒకరి అధీనంలో ఉండాలి. అది ఎలాగా?

సుయోధనుడు బలవంతుడు. కర్ణుని అండదండలు ఉన్నాయి. నూర్గురు అన్నదమ్ములు. పైగా తండ్రి ఉన్నాడు. ఇంకా పైన భీష్ముడు. కాబట్టి, అతనిని పదవీ చ్యుతుడిని చెయ్యడం సామాన్యమయిన పనికాదు. కాబట్టి ధర్మరాజును జయించి అతని రాజ్యం లాక్కోడం మంచిది అని నిర్ధారణకు వచ్చాడు. నెగటివ్ ఓటు సుయోధనుడికి, సింపతీ ఓటు ధర్మరాజుకు వచ్చేట్టు పాచికలు కదిపాడు.

దీనికి నాంది గా మయసభలో సుయోధనునికి జరిగిన అవమానం వరంగా పరిణమించింది. దానిని తనకు అనువుగా మలుచుకున్నాడు శకుని. సుయోధనునిలో అభిమానాన్ని, అహం భావన్ని రెచ్చగొట్టాడు. పాండవుల సంపదనంతా ఒక్క నెత్తురు బొట్టు కిందపడకుండా కొల్లగొడతాను అని నమ్మబలికాడు. క్షాత్రంతో జయిం చాలి అన్న కర్ణుని నోరు నొక్కేసాడు. ధర్మరాజుకు ఉన్న ద్యూతవ్యసనం

పసికట్టాడు. జూదానికి విదురునితోనే ఆహ్వానం పంపేట్టు పరిస్థితులు కల్పించాడు. జూదానికి వచ్చిన ధర్మరాజు కొంచెం జంకు తుంటే భయపడితే వద్దులే అని ధర్మరాజులోని అహాన్ని రెచ్చగొట్టాడు. జూదానికి పురికొల్పాడు.

ఇంక జూదంలో గెలుపు ఓటములు తధ్యం కదా. తమ్ములతో సహా అన్ని ఓడిపోయాడు ధర్మరాజు. కడకు తనను తాను ఒడ్డుకున్నాడు. ఓడి పోయాడు. అప్పటిదాకా మాట్లాడలేదు శకుని. తనను తాను ఒడ్డి ఓడిపోయాక, అప్పుడు అన్నాడు

నిట్లేల నిన్నొడ్డి తథిప! నీకు నొండు ధనము గలదు మఱచితెట్లు? కమలాక్షి పాంచాల కన్య నీకు ధనము గాదె?

ఏమయ్యా మరచిపోయావు. నీకు ఇంకో ధనం ఉంది కదా! అన్నాడు.

అంటే స్త్రీ ధనమా? ధనము అయితే అది మా ఐదుగురికి చెందిన ధనము? నాదికాదు అని ధర్మరాజు అనవచ్చుకదా! కాని అనలేదు. ద్యూతవ్యసనం అతని విజ్ఞతను మంటకలిపింది. మరు క్షణంలో తమ ఐదుగురి భార్య ద్రౌపదిని జూదంలో పణంగా పెట్టాడు ధర్మరాజు. ఓడిపోయాడు.

కాని కథ అడ్డతిరిగింది. గాంధారి జోక్యంతో పోగొట్టుకున్నదంతా తిరిగి పొందారు పాండవులు. మరల కథ మొదటికి చేరుకుంది.

ఈసారి న్యాయశాస్త్రాన్ని ఆశ్రయించాడు శకుని. ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న Indian Limitation Act ప్రకారం, ఎవరి ఆస్తి అన్నా 12 ఏండ్లు, దాని స్వంతదారుకుతెలిసి, పరాయి వ్యక్తుల అధీనంలో ఉంటే, అది ఆ పరాయి వ్యక్తులకు చెందుతుంది. దీనినే "adverse possession" అంటారు. ఇది త్రేతాయుగంలో 14 ఏళ్లు ఉంటే ద్వాపరంలో 12 ఏళ్లు అయినట్టుంది. కలియుగంలో కూడా అదే 12 ఏళ్లు అమలులో ఉంది.

రెండవసారి మరల జూదానికి ఆహ్వానం పంపేట్టు చేశాడు. ఈసారి పాండవులు అడ్డు చెప్పలేదు. దానికి కారణం ఉంది. కాంతా దయా లబ్ధ రాజ్యం అనుభవించడం ఎవరికీ ఇష్టం లేదు. ముఖ్యంగా వీరులైన భీమార్జునులకు. పైగా ఇంతకంటే ఏంజరుగుతుందిలే! అని అనుకొని ఉంటారు. అందుకే పిలవగానే వచ్చారు.

ఈసారి వినూత్నం పందెం పెట్టాడు శకుని. ఓడిన వ్యక్తి, రాజ్యాన్ని విడిచి సమస్త భోగాలను విడిచి 12 ఏళ్లు అరణ్యవాసం చెయ్యాలి. తర్వాత ఒక ఏడు జనపదాల్లో ఉంటూ అజ్ఞాతంలో గడపాలి. అంటే పదమూడేళ్లు ఉన్నారో చచ్చారో అని తెలియకుండా గడపాలన్నమాట. గెలిచిన వాడికి వ్యక్తికి రాజ్యం లభిస్తుంది. ఇది శకుని రాజకీయ వ్యూహం.

ఇది జూదం పేరిట శకుని సుయోధనునికి లిఖించిన మరణ శాసనం అనక తప్పదు. ఎలా అంటే----

జూదంలో ధర్మరాజు ఓడిపోతాడు. అరణ్యాలకు పోతా డు. ఒక

వేళ పాండవులు అరణ్య అజ్ఞాత వా సములు నెరవేర్చి తిరిగి వచ్చినా ఆనాటి ధర్మం ప్రకారం రాజ్యమీద హక్కును కోల్పోయారు. రాజ్యం వీరభోజ్యం అన్న నానుడి ప్రకారం యుద్ధం శరణ్యం. అప్పటికే అటు సుయోధనుని నిరంకుశత్వం, అతడు పాండవులకు చేసిన మోసం, ఇటు పాండవుల మంచితనం, పాండవులు పడ్డ అష్ట కష్టాలు సామంతరాజులకు విదితమవుతాయి.ఇదీ శకుని తంత్రం.

ఇంద జూదం అనంతర పరిణామం ఏమంటే

అమాయకులయిన పాండవులను సర్వం అపహరించి అడవు లకు పంపాడు అన్న అపకీర్తిని సుయోధనునికి కట్టబెట్టాడు. సుయో ధనుని రెచ్చగొట్టి ఘోషయాత్ర జరిపించాడు. పాండవులను అడవులలో కూడా ప్రశాంతంగా బతకనివ్వడంలేదు అన్న అపఖ్యాతిని సుయోధనుని ఖాతాలో జమచేయించాడు. అటు పాండవులకు సింపతీ ఓటు, సుయోధనునికి నెగటివ్ ఓటు ఖాయం చేశాడు.

ధర్మరాజుతనలో ఉన్న లోపం గ్రహించాడు. అరణ్యం లో ఉన్న మహా మునుల సాంగత్యంలో ఎన్నో ధర్మసూక్ష్మాలు గ్రహించాడు. సంయమనాన్ని జితేంద్రియత్వాన్ని అలవర్చుకున్నాడు.

అర్జునుని తండ్రి ఇంద్రుడుకూడా తనవంతు పాత్ర పోషించాడు. అర్జునుని తనతో ఇంద్రలోకానికి తీసుకెళ్లి అర్ధసింహాసనం మీద కూర్చోబెట్టి అర్జునుని పక్షం నేను ఉన్నాను జాగ్రత్త అని సామంత రాజులకు సంకేతం పంపాడు.

అటు శ్రీకృష్ణుడు కూడా యాదవ రాజులను కూడ గట్టి పాండవులకు అనుకూలంగా మలిచాడు. రాయబార నాటకం నడిపించాడు. కనీసం ఐదు ఊళ్లుకూడా ఇవ్వడానికి ఒప్పుకోని దుర్మార్గుడిగా సుయోధనుని నిరూపించాడు. యుద్ధం ఖాయం చేశాడు.

శకుని, ఇంక తన పని అయిపోయిందని, ఆఖరున యుద్ధంలో నాయకత్వం వహించి నిర్యాణం పొందాడు.

నాటినుండి నేటిదాకా స్వతంత్ర భారత దేశం ఏకఖండంగా ఉండాలి అని కోరుకొనే మహాను భావులకు ఆద్యుడు శకుని అని నా భావన.